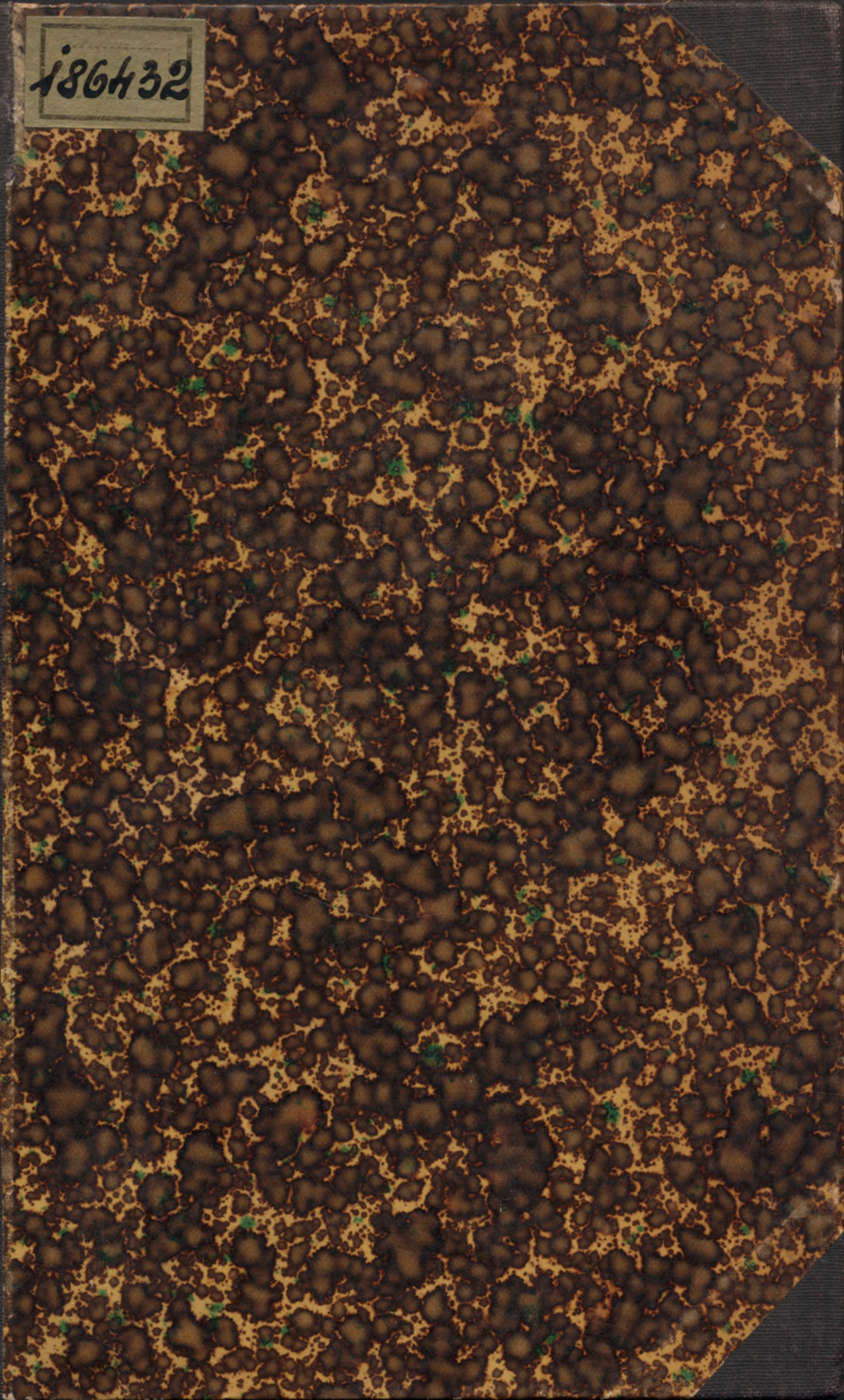
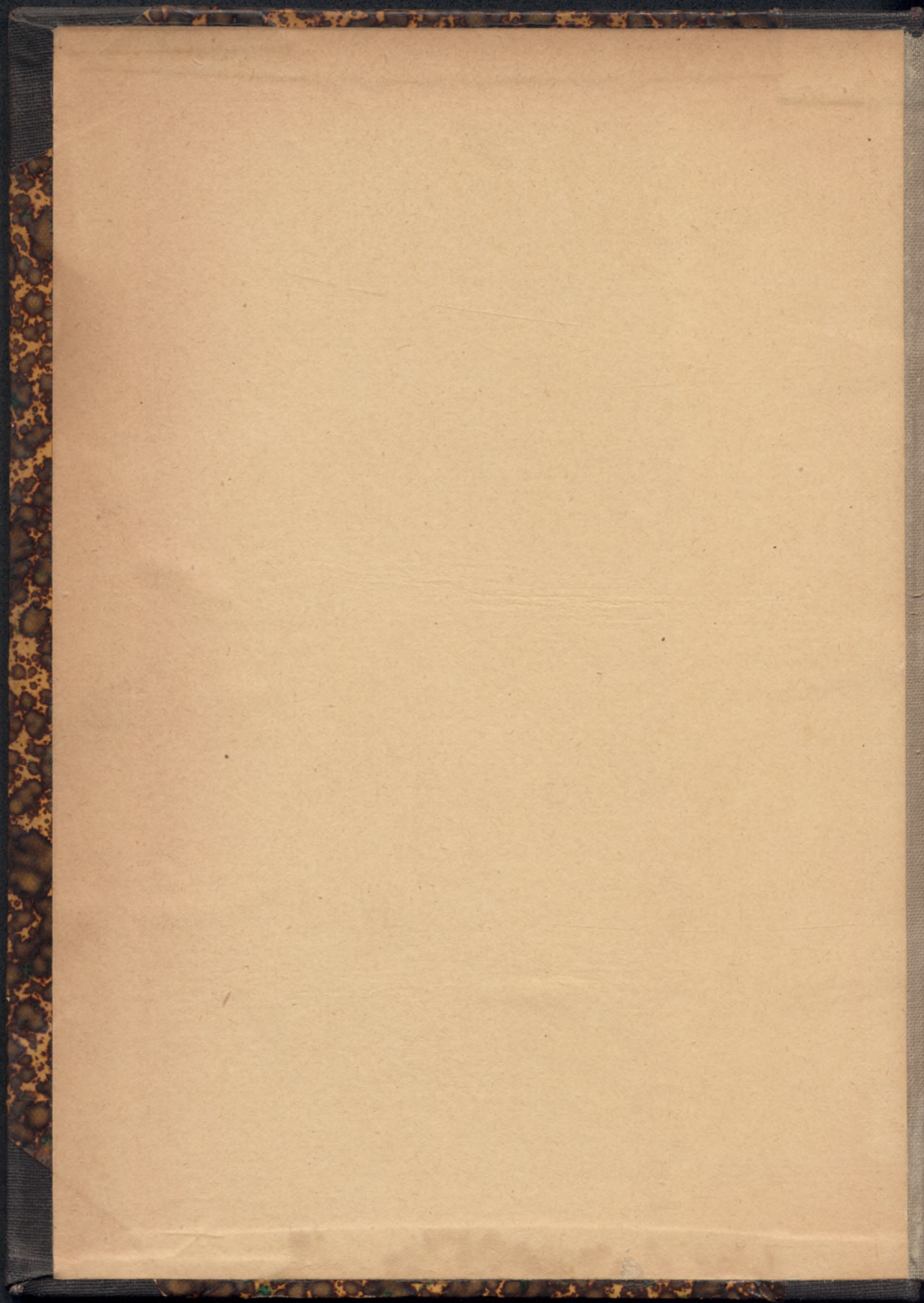
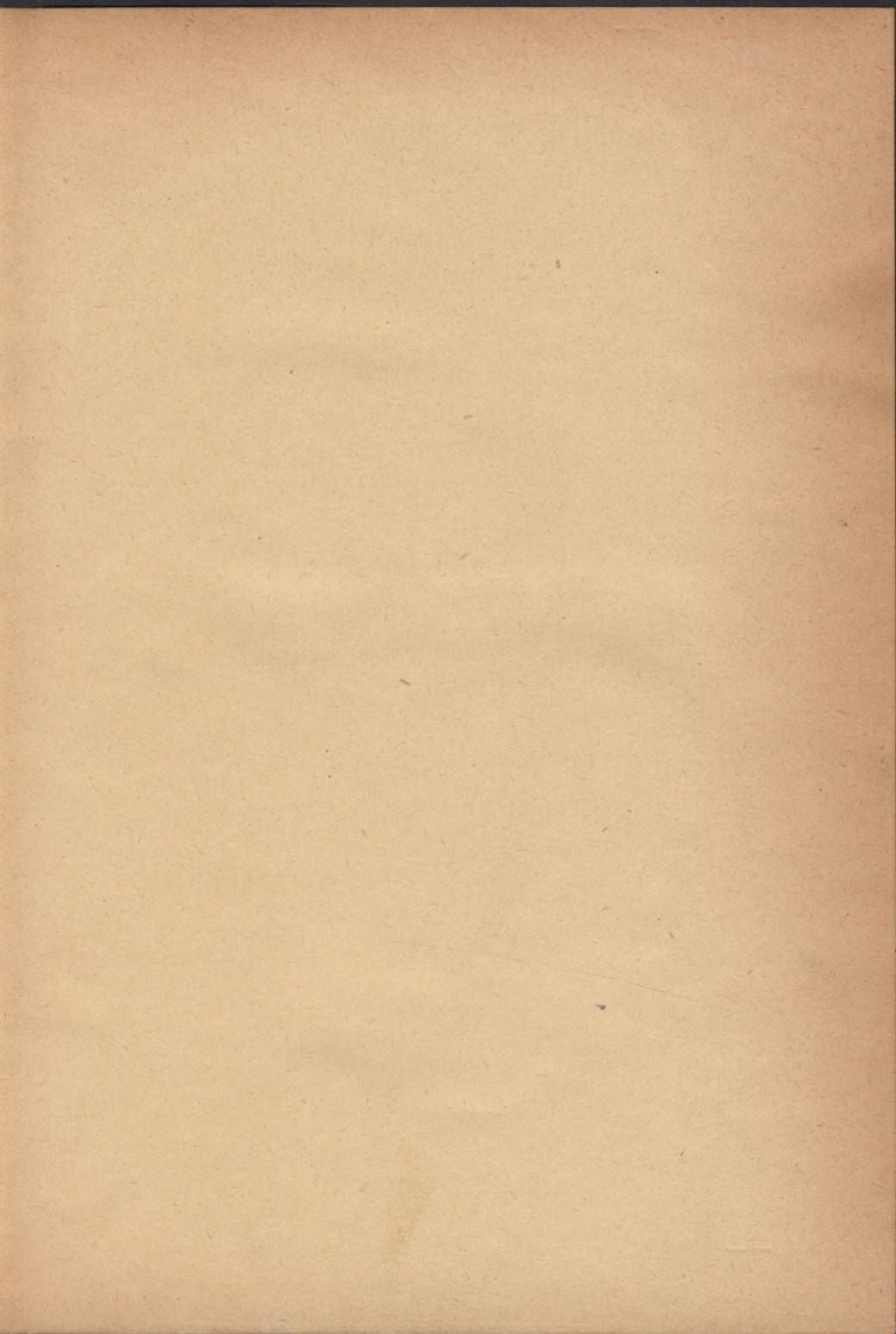
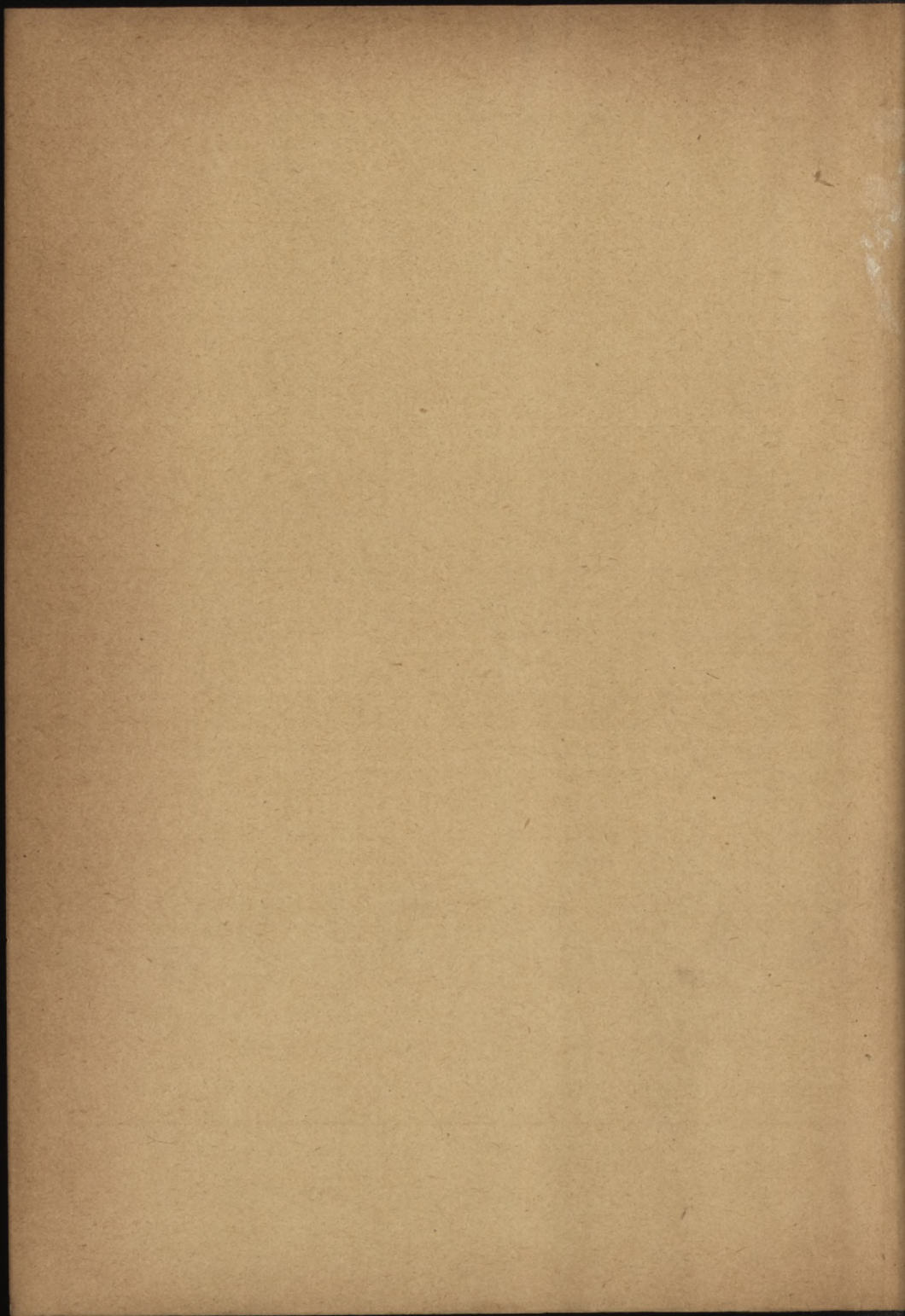

186432

RÉGI MESGYÉN.

(KÖLTEMÉNYEK.)

ooo

IRTA :

BAGDY ISTVÁN.

ooo

KIADJA : LÖVY ADOLF KÖNYVKERESKEDŐ
SÁTORALJAUJHELY.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

RÉGI MESGYÉN.

(KÖLTEMÉNYEK.)

ooo

IRTA:

BAGDY ISTVÁN.

ooo

KIADJA: LÖVY ADOLF KÖNYVKERESKEDŐ
SÁTORALJAUJHELY.

P. o. hung.
329e

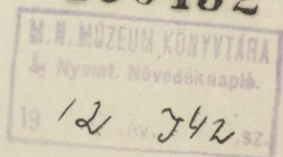
A magyar ifjúságnak
tisztelettel ajánlja a

SZERZŐ.

11 2

186432

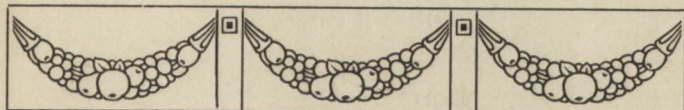

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
1. Rákóczi serege	1
2. Gróf Károlyi Sándor	3
3. Rákóczi dobosa	5
4. Béri Balog Ádám	7
5. Bottyán apó megtérése	9
6. Rákóczi temetése	11
7. Bujdossa a kuruc	13
8. Zöld erdő harmatát	14
9. Szentgyörgyi harangok	15
10. A Klapka György trombitása	18
11. Bem apó	21
12. A gyerek	22
13. Kolozsvár karácsonya 1848-ban	24
14. Solferinói csatatéren	26
15. Pál Domokos	29
16. Egy budai vendégfogadóban	31
17. Petőfi sirja	34
18. Öreg honvéd	36
19. Közbeszól nagyapó	37
20. Magyar vagyok	38
21. A haza	40
22. Március 15.	42
23. Márciusi dal	44
24. Nincsen szebb temető	46
25. Kossuth	47
26. Lészen e még	50
27. Kivándorlók	52
28. A mi házunk	54
29. A régi lápon	56

	Oldal
30. A mi kis falunkban	58
31. Hová lett a magyar nóta	60
32. Magyar nóta	62
33. Násznagy uram tánca	64
34. Karácsony estéjén	66
35. Máskép volt régen	68
36. Fiamhoz	69
37. Ősz	71
38. Estharangszó	73
39. Halottak estéjén	74
40. Az apáca	76
41. Tanító sirjánál	78
42. Paraszt vagyok	80
43. Végredelet	82
44. Élhetetlen voltam	83
45. Karcsa felől	85
46. Némulj el lelkem	86
47. Ha meghalok	88
48. Tavasszal	89
49. Nem fáj a szívnek	90
50. Két levél	91
51. A Virág Ágnes lakodalma	92
52. A Rákóczi fája	94
53. Öreg Basa János	95
54. Őszirózsához I—XIII.	97—112

RÁKÓCZI SEREGE.

Munkács alatt táborozik Rákóczi serege,
Nincs lódingja, nincs pisztolya, szép, himezett nyerge,
Ágyuja van kettő-három, akár ne is volna,
Ha meg tudnák is tölteni, nincsen puskaporja.
A katonák mindegyeszálig meztlábos népek,
Kapitányok, óbesterek csak bocskorban lépnek,
Szedett, vedett rongyos sereg, érdemes csufsággra,
Gebénjáró, szúrdolmányos, bocskoros huszárja!

Mint a páva, olyan cifra labbancok tábora,
Fényes ur a generális, selyem a sátora,
Arany talán minden gombja, oly ragyogó, fényes,
Félisten tán minden labbanc, olyan büszke, kényes.
Csufolják a kuruc hadat: rongyos, piszkos pórja,
Szétszalad, ha minket meglát első puskaszóra.
Szétkergetjük, szétugraszjtjuk s mulatság is légyen
Egy két ágyut elsüttetünk csupán tréfaképen.

Megfujják a trombitákat, kezdődik a próba,
Tárogató sivitja, hogy: lóra kuruc, lóra!
És megindul Rákóczinak szúrdolmányos népe,
Egy sincs köztük, aki gyáva, egy sincs, aki félne.

Ágyu bömböl, reng a föld is, csattognak a kardok,
Halálhörgés, jajkiáltás, dob, trombita hangok,
— Vágjad kuruc! nesze német! — hallatszik a zajba,
Futván fut a fényes labbanc, rongyos kuruc hajtja.

Ónod alatt táborozik Rákóczi serege,
Selyemből van a lódingja, himezett a nyerge,
Háláltosztó öreg ágyuk állnak szép sorjába,
Kuruc alatt táncolva jár nyalka paripája,
Selyemsátrán Rákóczinak leng a lobogója,
Tárogató bugó hangja dicsőségét szólja,
S amerre az erdő sűrű bujdosik a német,
Tiszteli már, becsüli már a lenézett népet.

GRÓF KÁROLYI SÁNDOR.

Majtényi rónára leborult az éjjel,
Katonák feküsznek a táborban széjjel,
Katonák feküsznek, aludni nem bírnak,
Eltűnt dicsőségért nehéz könnyet sirnak,
Férfi könnyet sirnak.

A béke okmánya alá vagyon irva,
Meg is van ígérve a jutalom dija,
Gróf Károlyi Sándor kurucgenerális,
Kegyben a császárnál, kedves ember már is,
Kegyelt ember már is.

Ősi szokás szerint áldomáshoz ülnek,
Szavalnak, beszélnek, hogy nehéz a fülnek,
Megunta hallgatni gróf Károlyi Sándor,
Kimegy oda, merre sir a magyar tábor.
Sir a kuruc tábor.

Föltekint a borus, felhős sötét égre,
Belebámul a nagy csillagtalan éjbe,
Egyszerre csak felzug a nagy éjszakába
Károlyi Sándornak a kedves nótája,
Szomorú nótája.

Tárogató sirja: hej, régi magyar nép,
Idegen ellenség mikép rabol és tép,

Bercsényi, Károlyi magyarok vezéri,
Hová lett Ócskay, Bottyán, Bezerédy,
Kurucok vezéri!

Néma csendesség ül az egész határon,
Csak a tárogató sir keserűn, fájón,
Gróf Károlyi Sándor hallgatja, hallgatja,
Elszorítja szívét szomorúság karja,
Keserűség karja.

Eszébe jut a mult ezer szép emléke,
Néz, bámul merően a nagy sötétségbe,
Egyszer csak megered könnyje, mint a zápor,
S keservesen zokog gróf Károlyi Sándor,
Gróf Károlyi Sándor.

RÁKÓCZI DOBOSA.

Rákóczi dobosa
Pergeti a dobját,
Nincsenek körülte
Vitézlő katonák,
Lengyelek földjéről
Jön a fejedelem,
Vele tartani még
Átok, veszedelem.
Néhány ruthén paraszt
Lépeget előtte,
Annak pereg a dob :
Előre, előre !

Rákóczi dobosa
Pergeti a dobját,
Előtte utánna
Kócsagos katonák,
Mind hatalmas főúr,
Nemesek, mágnások,
Övék Munkács, Kassa,
Érsekujvár s mások.
Magyarország sorsa
Most jutott dülőre,
Vigan pereg a dob :
Előre, előre !

Rákóczi dobosa
Nem veri a dobját,
Hallgatva mennek a
Lerongyolt katonák.
Előttük van ismét
Lengyelország földje,
— Isten veled hazánk,
Bucsuzunk örökre! —
Rákóczi dobosa,
A könnyje megered . .
Valamennyi cseppje
Mind a dobra pereg.

BÉRI BALOG ÁDÁM

Jön a német nagy sereggel,
Labbanc labbanc hátán,
Elébe áll kis csapattal
Béri Balog Ádám.

— Sok a német óbester ur —
Jelenti a káplár.
— Jobb volna tán odébb állni,
Okos, aki hátrál. —

— Ne számolgasd, — szól mérgesen
Béri Balog Ádám,
— Fel a lóra, ki a kardot,
Nem futunk el gyáván!

Baj is az, ha sok a német
Tiz jut egy magyarra,
Míg a német egyszer üt rád,
Tizszer üss te arra.

Összezsapnak s a csatában
Béri Balog Ádám,
A káplárnak nem csak leckét,
Jó példát is ad ám.

Megforgatja fringiját,
Dúl tőle a német,

Körülötte halott labbanc
Boritja a rétet.

Vérszemet kap a káplár is,
Üti, ahol látja,
Fut a német, jó szerencse,
Hogy hosszu a lába.

Csata után, amikor rá
Áldomást innának,
Nevetve szól Béri Balog
Derék káplárjának :

— Látom fiam, jól mulattál
A labbancok bálján,
Tanuld meg, hogy így muzsikál
Béri Balog Ádám.

BOTTYÁN APÓ MEGTÉRÉSE.

Nagy dologról beszélgetnek
Bottyán apó katonái,
Hogy ezután már a magyar
Senkinek se fog szolgálni,
Hogy ő lesz ur a hazában,
A német meg legyen másutt,
Bottyán apó mosolyogva
Csak ennyit szól: majd meglátjuk.

Ki van bontva már a zászló,
Ismerik a kuruc nevet,
Szegény labbanc, ha meghallja,
Már akkor is fázik, reszket,
Nincsen, aki Rákóczinak
S a kardjának ellenálljon,
Nevetve szól Bottyán apó:
No, hát én majd megpróbálom.

Zólyom alatt már a kuruc,
Meginog az ősi bátya,
Felhangzik a kiáltó szó:
Add meg magad Bottyán bátyja.
Itt vannak már katonáid,
Hozzánk állott a vár népe.
Bottyán apó káromkodik:
Mordizom adt; csak azért se!

Nagy sereggel jön a német
Zólyom várát felmenteni,
Az lesz az ur, aki mostan,
A másikat elkergeti.
Ki itt megáll, annak marad
Örökségül Zólyom vára,
A bástyán áll Bottyán apó,
Mi lesz hát itt, csak azt várja.

Összeütnek s ni, hogy győzik
Bottyán apó katonái,
Ahány csak van, megannyi hős,
A bástyáról odalátni.
Bottyán apó nézi, nézi,
Szíve tűzel, szeme villan,
Lekiáltja a bástyáról:
Vágjad fiam, üssed fiam!

Rákóczié Zólyom vára
Magyar zászló tetejébe,
Bottyán apó kurucvezér,
A labbancknak átka, réme,
S hogyha néha tréfa képen
Labbanckágát szemrehányják,
Csak ennyit szól mosolyogva:
Labbanck volt biz a nagyapád!

RÁKÓCZI TEMETÉSE.

Hazahozták tehát Rákóczi hamvait,
Ha élni nem tudott, nyugodjék halva itt.
Ez a föld, amelyet oly nagyon szeretett,
Ez takarja porát, ez adjon nyughelyet.

Zugnak a harangok . . . öröm vegyül buval,
Késmárk vára felől hideg szellő fuval,
Kócsagtoll, kacagány, hej de nagy a száma,
De kard nincs egyse, mely labbanc közzé vágna !

Nagynevek állanak koporsója mellett,
Hol voltak, amikor vivni, tenni kellett ?
Büszkén, ki lépeget fényes, sok dalia,
Ruhája, meglehet, az árulás dija.

Nagy pompa, az árán vagyont lehet venni,
Egy ország ünnepel, ki kell érte tenni,
. . . Szellő zugja sirva, szívet megdobogtat :
Ezt a pénzt nemzetem mért nem akkor adtad ? !

Parasztok haladnak hátul a menetbe ;
Nem akad meg rajtuk senki fia szeme,
Mind olyan szomorú, mind olyan mélázó,
Összes kincsük csak egy tépett, rongyos zászló.

Vége az ünnepnek, a kriptá bezárva,
Az a néhány paraszt ott áll egymagába,
Őszi szellő zug, bug, szomoruan fujja ;
Akkor is így hagytak egyedül magunkra.

BUJDOSSA A KURUC

Bujdossa a kuruc a kerek világot,
Ősi hajlékára kétféjű sas szállott,
Labbanc kézre került ősi szegénysége,
Égben lakó Isten, te fizess meg érte.

Nagy Magyarországból elszállott a gólya,
Hirt viszen hazulról messze Rodostóba :
Szegény kuruc maradj, nincs, aki segítsen,
Nagy Magyarországtól elfordult az Isten.

ZÖLD ERDŐ HARMATÁT . . .

Zöld erdő harmatát fehér hó fedí már,
Idegen országba költözött a madár,
Nagy hegyeknek ormán fujdogál a szellő,
Szegény Magyarország de gyászos temető.

Eltemettem bele valahány emlékem,
S mindazt, ami drága, ami kedves nékem,
Ha mellé tehetném nagy szomorúságom,
Nagyobb temető nem lenne a világon.

Két szememből a könny lefolyik a földre,
Hátha a fagyos rög felolvadna tőle,
Hátha virág nyílnék minden cseppje helyén,
S újra kizöldülne az elhervadt remény.

Hullatom a könnyem, hátha összefolyna,
Sok kicsiny cseppjéből egész tenger volna,
Lelkem haragjától felzugna az árja,
Tudom nem maradna labbanc a hazába,
Eltemetné mindet haragos hulláma!

A SZENTGYÖRGYI HARANGOK.*

Szentgyörgy városában szólnak a harangok,
Az istenházába hivatgat a hangjok,
A hívő léleknek, ha jó a vasárnap,
Jól esik a templom, ének, imádság, pap,
Ki egész héten át verejtéket hullat,
Vasárnap szívében Istenével mulat
És míg szomju lelke a szentigét issza,
Megtisztulva tér meg a szentházból vissza.

Gyül be a sokaság, felhangzik az ének,
Szívből énekelik ifjak, nagyok, vének,
Erősen mondják, hogy felhasson az égig.
Jobban ád az Isten, ha bátrabban kérik.
És mikor eljutnak az ének végére,
Tiszteletes uram lép fel a szószékre.
Hófehér a haja, tisztos az alakja,
Áhitattal csügg a gyülekezet rajta.

Lehajolnak, tudják: kezdődik az ima,
Felütik fejüket a pap szavaira,
Eltért a szokástól, elhagyta az imát,
De kezébe veszi a vaskos bibliát.

* A Kisfaludy-társaság Bulyovszky pályázatán dicsérettel kiemelt pályamű.

És Joel proféta könyvéből olvassa :
Rontsátok az ekét, fegyver legyen vassa.
Dárda legyen mindből, valahány a kasza,
Keljen fel a kór is, vészben van a haza !

Eddig tart az ige, jön a magyarázat,
Tavaszi verőfény rezgi be a házat.
Szelidség, béke bent, de parázs az ige,
Lángra lobban tőle a hallgatók szive.
Tiszteletes uram, a szelid, a jámbor,
Tűzben van az arca s a haragtól lángol,
Felteszi a kérdést: népem, élni mersz-e?
Fádnak gyökerére vettetett a fejsze !

Idegen ellenség, nincsen szeri, száma,
Hétfelől támadt rá veszendő hazánkra,
Nemzetünket öli, szívünk, házunk feldult,
Kevéske örömünk siralomra fordult.
Koronás királyunk hitszegő lett s gyáva,
Hitvány préda honunk, magyarok hazája,
Őseink szent sirját ellenség tapossa,
Rajtunk a gyalázat, vér, ami lemossa.

Mire vársz még népem, Sepsiszentgyörgy népe,
Imádságod nem hat fel a magas égbe.
Nem ér rá hallgatni, nincs ott fent az Isten,
Eredj a csatába s ott kérd, hogy segítsen.
A torony harangja változzék ágyunak,
Oda minden magyar, hol riadót fúnak.
Aki itthon marad, bár épkezézláb férfi,
Átkozottá legyen ő és maradéki.

Kigyulnak az arcok s Sepsiszentgyörgy népe
Mind egy szálíg elment halni a harctérre.
Ajukon nem zsoltár, harci nóta fakad,
Kebelök harcvágytól, dicsőségtől dagad.
Üresen, pusztán áll a nagytemplom tornya,
Harangja ágyu lett és a halált szórja.
Az oltár is kihült, senki sem szolgál ott,
Tiszteletes uram nemzetőrnek állott.

Aztán hogy elbuktunk, megtért kettő-három,
Hová lett a többi . . . ki tartja azt számon?
Hanem az ágyukat, úgy amint elvitték,
Hazahozták s önték harangokká ismét.
És ha zugnak mostan híva a templomba,
Hangjukban mintha a hősök lelke szólna.
Mert míg békét hirdet lenn a papnak ajka,
A harangok zugják : rajta magyar, rajta !

A KLAPKA GYÖRGY TROMBITÁSA.

Gyermek volt még Nyakó Sándor,
Mikor bajban volt a haza,
Nem birt fogni kardot, puskát,
Gyenge volt még rá a karja.
Hanem azért odaállott,
Hol honvédet „asszentáltak“
És azt mondta: vegyenek fel,
Jó lesznek majd trombitásnak.

Meg tudom a kürtöt fúni,
A felnőtt se tudja szebben,
Nem hiszem, hogy akad ember,
Aki legyőz engem ebben.
Fejemre hát azt a csákót,
Egész Nánás népe lássa,
Hogy én vagyok, Nyakó Sándor
A honvédek trombitása!

S hogy megindult Nánás népe
Szabadságért kelni harcra,
Vele ment el Nyakó Sándor
Küzdelembe, vészbe, bajba.

Fején ott a honvédcsákó,
Kezében a trombitája,
Hogy riadót fujjon rajta,
Csak azt lesi, csak azt várja.

Kápolnánál zug a csata,
Alig győzi már a honvéd,
Elfogyott a munició
Nem segít csak a bajonétt.
. . Egyszerre csak trombita zeng,
Klapka jött meg a csatába
S rohamra fu Nyakó Sándor,
A Klapka György trombitása.

És szavára a honvédség
Előre tör, fut a német,
Igy beszéltek nekem egyszer
Igy mondja el a történet,
S győz a honvéd, győz még százszor,
Ezer vészben, száz csatába,
Ott van mindig Klapka György és
Velejár a trombitása.

És azután, hogy nappalunk
Nagy éjjbe fult, leáldozott,
Amikor már Klapka György is
Átaladta Komáromot:
Szerteszéledt a honvéd had,
Kiki ment a falujába,
Nánásra tart Nyakó Sándor
S kezében a trombitája.

Élt azután hatvan évig,
Mig egy este, őszi este,
Trombitáját, hú bajtársát
Ládájából kikereste,
És belefútt lelkesedve . . .
Szava zeng az éjszakába
S másnap reggel halva feküdt
A Klapka György trombitása.

BEM APÓ.

Körülvette, körülfogta
Bem apót a német,
S jön egy követ tanácskozni
A megadás végett.
Büszkén mondja: azt üzeni
A császár vezére,
Add meg magad öreg lengyel
Kényére, kegyére.

Haragosan toppant egyet
A hős generális:
Mondd meg szolgám, fogott körül
Engemet már más is.
S mindig kivágtam magamat,
Most is megpróbálom,
Tiszteltetem a gazdádát,
Magamat ajánlom.

A GYEREK.

Tizenhat éves még nem is volt
S már kardot kötött oldalára,
Csufolta is eleget érte
Mind, valahány tisztje, káplárja.
Szép szőke gyermek, ártatlan volt,
Arca mosolygó, kedve pajzán,
S már részt vett számos ütközetben,
Már győzött sok, nehéz, nagy csatán.

Mért jöttél el az iskolából
Tenéked még ott van a helyed!
Elől rohant az első csatában
A tréfára ez volt felelet.
Mikor mindenki cserben hagyta
A szent, szűzmáriás lobogót,
Ő ott küzdött egymagában, hol
Kardok csengtek, jártak a golyók.

Ahol megrémült a harcedzett,
S eszét veszíté el a bátor,
Akkor is ott maradt a helyén
Bár elfutott az egész tábor.
— Az angyal védi, hisz még gyerek, —
Mondották az öreg katonák,
— Nem fogja a golyó sem, hiszen
Kiállotta sűrű záporát.

Egy csöndes este Világosnál,
Mikor szertefoszlott a remény,
Ugy találták meg a kis vitézt,
Haldokolva ágya fenekén.
Olyan halavány, olyan sápadt
Volt, máskor piros arca, képe . . .
Nem bírta elviselni a gyászt,
Golyót röpitett a szívébe.

KOLOZSVÁR KARÁCSONYA 1848-BAN.

Soha ilyen szomoru karácsony,
Az ember egy vig arcot ne lásson.
Egész város jókedv, derü nélkül,
Talán bizony nem is ünnep készül.
Harang nem zug, nem hi a templomba,
Mintha nem is karácsonyest volna.
Világ nem gyul, sötétek a házak,
Kolozsváron néma, nehéz bánat.

Óh van oka, van a gyásznak helye,
Ellenséggel van a város telve.
Gaz zsoldosok lakomára gyültek,
A magyarnak halotti tort ülnek.
Zene harsog, réz trombitás fujja,
Van nagy öröm vigság hejje, hujja,
Sarkantyu peng, a félholt is táncol,
Ki bánja azt, hogy a magyar gyászol?

Hideg szél fu, sodorja a havat,
Kolozsvárnak tart egy kicsiny csapat,
Kicsiny sereg, hitvány rossz ruhába ;
Hogy meg nem fagy, jó Isten csudája.
Szó se hallik, ugy mennek előre,
Hisz nagy dolog van most készülöbe :
Kolozsváron magyar ünnepeljen,
Kolozsváron magyar zászló lengjen !

Néma az éj, csillag se ragyogja,
Ugy mennek be a városba lopva,
Titkon, csendben, hogy ne vegyék észre,
Kéz a kardon s a szurony a kézbe.
És egyszerre, mintha földből nőne,
Áradatként rohannak előre,
Szurony csattog, elsápad a gyáva,
A honvédet ölelő kar várja.

Alig telik rövid pár órába,
Tűnik a gyász s öröm lép nyomába,
Minden templom harangja megkondul,
Szabad a szív bűtől, bajtól, gondtul.
Ének hangzik, hálaadó ének,
A magyarok erős Istenének,
Ki megváltót küldött Kolozsvárra
Bem apónak tisztos alakjába'.

SOLFERINÓI CSATATÉREN.

Solferinói csataterén
Szembe magyarral, áll a magyar,
Solferinói csataterén
Mindenik kardja győzni akar.
Nemzeti zászlót lenget a szél,
Rajta honunknak ős cimere,
Szent szabadságért küzd alatta
Honból kiüzött hősök ezre.

Átkos szin emitt büszke sassal,
Hej, de szent eskü hozzákötött.
S magyar sziveknek hulló cseppje
Fest majd pirosra lombard rögöt.
Szabadságölő, undok vágyért
Magyar sirokon hajt majd a fü,
Gyilkos piemont szurony alatt
Vérzik a bátor, elhal a hű.

Trombita harsog, pereg a dob,
„Előre magyar!“ hangzik a szó,
Menydörg az ágyu, csattog a kard.
Rendül a talaj, vágat a ló.
Arat a halál, dús a napja,
Patak már a vér, árja dagad,
Zeng a kiáltás: fel magyarom,
Bátran előre, ne hadd magad!

— Isten, szabadság szent nevében
Bátran előre a lobogót,
Magyar bérceken nagy, süket éj,
Ha győzünk itten, megvirrad ott.
Magyar rónáknak gyászöltözött
Embere lesi a viadalt,
Hazáért harcolsz, vijj magyarom,
Pusztuljon el a zsarnoki had!

Fel hát légió! . . . egy lépés még
Tiéd a siker! hej, de amott,
Kis csapat küzd még haláltusát,
Mind hősi fiuk, mind magyarok.
Vitézségükkel utját állják
Ellenük támadt áradatnak,
Kiáltás hallik: le a fegyvert,
Magyar, magyarnak add meg magad!

— Magyarok vagyunk mind, egy szálig,
Régi honvédek láttuk Budát,
Vitézségünkről rege kelt már,
Hirünk nevünket messze tudják.
Igazügyéért szent hazánknak
Harcol itt velünk, aki magyar,
Jöjjön át hozzánk, ki honáért,
Honja javáért tenni akar.

Áll a kis csapat . . . magyar beszéd,
Árpádnak nyelve, testvéri szó
Kérdezi tőle: becsülete,
Kötött esküje mért eladó?

Egy rövid perc csak, felelet zúg :
Gyáva magyar még nem született,
Ha mást menteni meg nem tudunk,
Megmentjük hát a becsületet.

Talián ágyuk gyilkos csöve
Ont a csapatra haláltűzet,
Piros magyar vér hull a szivből,
Pirosra fest be mezőt, füvet.
Alkonyra hajlik veres arca
Nagy csatát látott büszke napnak,
Kebele nyilik lombard földnek,
Temetnek, akik megmaradtak.

Solferinói csatatéren
Busan, magában áll a magyar.
Solferinói csatatérnek
Hántja sok magyar hőst eltakar,
Utólszor hajlik a trikolor, . .
Sírnak a győzők, a vitézek,
S ajkukon felzug honi nyelven
Síró, zokogó, gyászos ének.

PÁL DOMOKOS.

Ötvenkilencben, hogy egy csatát
Nagynehezével nyert az osztrák,
Bécs városából jött az ordó
S érdemeseknek bőven osztják.

Többiek között Pál Domokos . . .
(Vörössipkás volt negyvennyolcba
S Világos után a hatalom
Osztrák bakának besorozta.)

Generálmajor önkezevel
Tüzi mellére a keresztet,
S hogy maradandó legyen a nap,
Egy dikciót is megeresztett:

Derék ember vagy, küzdél bátran,
Miként csak illik katonához,
Igazi vitéz, ki a trónért,
S föl Kent uráért vért is áldoz.

Golyózaporban ott rohantál
Amerre zugott a viadal,
Bátorságoddal segítetted,
Hogy mienk legyen a diadal.

Hallgatja Pál mind: nagy ütközet . .
. . Viadal, . . csata . . golyózápör . .
S magában mondja: láttam ilyet
Valaha, régen, hej, de máshol.

Ez csak játék volt, igazi az,
Mikor Damjanics zugva, törve . . .
S észre sem veszi, hogy szeméből
Egy nehéz könnycsepp hull a földre.

EGY BUDAI VENDÉGFOGADÓBAN . . .

Egy budai vendégfogadóba'
Muzsika szól, kihallik a nóta.
Vidám ifjak mulatnak, dalolnak,
Keletje van dalnak, lánynak, bornak.

Tűzben vannak, erős a szőlőnedv,
Gunyra hallik immáron a jókedv,
És kapóra öregember lép be
Szakadozott, zsinóros mentébe'.

Öregember, félkezű, nyomorult.
Ki tudja, tán kapuk alatt koldult,
S mit a jószív kalapjába vetett
Elmulatja most azt a keveset.

Leül csendben egyik asztal mellett,
A pincértől félliter bort rendelt.
S míg az hozná, más asztalhoz néz át
Szemreveszi a sok korhelyt, léhát.

Ott az egyik széles jókedvében
Óhajtván, hogy egy kis kacaj légyen
Tréfát lelni guny utjára tévedt
S megszólítja imígyen a vénet:

Hát öregem, maga ottan, hallja!
Hová lett a helyéről a karja?

Tán megette egyszer jókedvében ?
Legyen szives, mesélje el kérem !

Durva kacaj, hangos röhej támad,
Az ősz embert elfogja a bánat.
Egy könnyűcsepp ragyog a szemében,
És azt mondja : ha kívánják, légyen !

Elmesélem hová lett a kezem,
Tudom, hogy jót mulatnak majd ezen,
Nevettető, vidám egy történet,
Figyeljenek, kezdődik az ének :

*

Volt egy nemzet, nevét ne is mondjam,
Ott lenn feküdt félholtan a porban,
S bár lelke a szabadságot vágyta,
Kezén, lábán a szolgaság láncá.

De egy napon megmozdult mint tenger,
Egész nemzet, sok millió ember.
Szolgasága gyászjelét letépte
S bilincs helyett kardot vett kezébe.

Ifju voltam, zászló alá mentem,
Szolnok, Bicske beszélnek mellettem,
Itt viselem vitézségem díját,
A mellemen e kis medáliát.

Letiportuk ellenünk a sárba,
Nem volt hátra pusztán Budavára,

Ezt birta még egyedül az ellen,
Megindultunk Budavára ellen.

Éjjel, nappal ostromoltuk, vívtuk,
Vérbetűkkel nevünk rája irtuk.
Nincsen itt hely, hol a talpam fér el
Melyet akkor nem öntöztük vérrel.

Utolsó nap . . éppen itt e helyen,
Itt küzdöttünk, férfi férfi ellen.
Ágyu bömbölt, rengett a föld tőle,
Húllt a golyó s rohantunk előre.

Itt e tájon . . . a hol az ut mén el,
Itt küzdöttem, itten estem én el,
Jobb karomat a golyó ellőtte,
Budavárnál hatvan év előtte!

* * *

Ez a mese fiatal uramék.
Engedelmet, ha tán hosszú valék.
Most pedig a jó Isten megáldja,
Űritem a poharam hazánkra!

PETŐFI SIRJA.

Segesvári csatatérre
Ráborul az alkony,
Erdők szélén kigyul a tűz,
Vadvirágos halmon,
Szeliden ég, messzelátszik lángja,
Akárcsak a nagy alföldön
Hires Kiskunságba.

Furulya szól bánatosan,
Régi magyar nóta,
Az alföldön dalolgtják
Évszázadok óta.
Magyar ember sok keserve benne,
Olyan rá a lelkünk, mintha
Kiskunságban lenne.

Az erdőben gulya tanyáz,
Lehallik kolompja,
Méla hangja szívünkhöz száll,
Magát belelopja,
Azt hisszük, hogy lent vagyunk a rónán
Délibábos Kiskunságban
Szőke Duna partján.

Éjfél felé jár az idő,
Megnyilik a mély sir,
Távolban még szól a kolomp,
A furulya még sir.
Idelátszik a pásztortűz lángja,
Azt hiszi a költő lelke,
Hogy otthon van messze, messze
Hires Kiskunságba.

ÖREG HONVÉD.

Összes, öreg honvéd, nagy idők tanuja,
Egy házról másra jár kenyeret koldulva.
Innen elkergetik, amott meg leszidják,
Nem tudja azt senki,
Hogy miért viseli
Szive tájékán azt a kis medáliát.

Kesereg az öreg: ez tehát a hála,
Ezt érdemli meg a Kossuth katonája,
Hát ezért harcoltunk, ezért hullott vérünk,
Hogy végnapjainkban
Koldustarisznya van
Nyakunkba akasztva s alamizsnát kérjünk?

Hej nem így volt mindig, Szolnok, Budavára!
Minek is, minek is gondolni reája,
S a multa gondolva szive elnehezül,
Öreg két szemébül
Rongyos ruhájára két öreg csepp gördül,
S tovább megy tipegve alamizsna nélkül.

KÖZBESZÓL NAGYAPÓ.

Néma csendben ülnek a kicsiny szobában,
Nagyapó, a szülék s gyermek, mind ahány van,
Mert egy kis iskolás olvas a könyvéből,
Szép történeteken szivök, lelkük épül.

Épp a negyvennyolcas nagy időket szólja,
Kossuth, Bem, Damjanics érdemét sorolja,
. . . Bicske, Szolnok, Buda, Isaszeg a helyek,
Melyek a magyarnak borostyánt neveltek.

Nagysalló . . fölcsillan nagyapónak szeme,
— Várj fiam egy kicsit, hadd szóljak itt közbe,
Hatvan esztendeje annak, hogy ott jártam,
Jól emlékszem ma is : ott maradt a lábam !

MAGYAR VAGYOK.

Nem szólnak bár irások mellette,
De érzem, hogy vérem ős szittya,
Magyar vagyok messze napkeletről,
Kinek lova Káspi vizét itta.
Bennem van az ősök sok erénye,
Bennem van a magyarnak hibája,
Nem szunnyad, de lánggal él szivemben
Hol a harag, hol szeretet lángja.

Magyar vagyok, dal kél az ajkamon,
Egyszer öröm, máskor bánat hangja,
Érjen bármi, nem nézem közönnyel,
Vagy siratom, vagy nevetek rajta.
Nagy tettekre fellobban a vérem,
Éget, perzsel a készségnek lángja,
Hej, de hamar kialszik a fénye
S akaratom elvész a homályba.

Magyar vagyok, nem hagyom igazam,
A jussomért, legyen az parányi,
Hatalmassal, erőssel, bár vesztek,
De mindenkor szembe merek szállni.
S egy jó szóért ruhám is leoldom,
Betakarom vele ellenségem,
Jóbarátért, ha kell az áldozat,
Szivből hozom, nagyságát nem nézem.

Magyar vagyok, szeretem hazámat,
Mert kicsiny bár más országok között,
Óh, de egy sincs, melyért annyi vér hullt,
Melyet annyi könnyűcsep öntözött.
Itten élek szegényül, zselléreként,
De hűtlenül el nem hagyom soha,
Magyar vagyok, napkelet gyermeke,
S áldom Istent, hogy annak alkota.

A HAZA.

Ezt a hazát a jó Isten nekünk adta,
Hogy nemzetünk boldoguljon s éljen rajta,
Áldott földjét jókedvében teremtette,
És gazdának a magyart meg belétette.

Itt zugott el ezerévnék zivatarja,
Őseinket vérrel szentelt hant takarja,
Vészben, bajban ősapáink megtartották,
Hű magyarom most se hagyd el ezt a hazát.

Jobban menne tán a sorsod idegenbe,
Örömed több, bánatod tán kisebb lenne,
Mégse menj el, ne tagadd meg ezt a földet,
Gyermek éved, boldog időd itt töltötted.

Itt kergettél tarka lepkét tarka réten,
Itt láttad a szivárványt a magas égen,
Itt tanultál az Istenhez imádkozni,
Imádságod itt fog reád áldást hozni.

Hol az akác fehér fürtje illatozik,
Temetőben édesszüléd porladozik,
S édes apád sirjából is így szól hozzád:
Édes fiam ne tagadd meg ezt a hazát!

Ha elmennél messze földre, idegenbe,
Kis faludban kicsiny házad árva lenne,
S hová arcod verejtékét elhullatta,
Barázdádat felverné a gyom, gaz, dudva.

Amikor te idegenben lelnél helyet,
Más használná bitorolná ősi telked,
S mit szereztél, gyűjtögettéél gonddal élve,
Munkásságod szép gyümölcsét más szedné le.

Ezt a hazát nekünk adta a jó Isten,
E kívül a nagy világon helyünk nincsen,
Esküdjünk hát: szent nekünk e haza földje,
Ezen élünk s ha meghalunk, ez földjön be!

MÁRCIUS 15.

Légy üdvözölve márciusnak
Bilincs tépő, csodás, nagy reggele,
Ajkaikról ének s hála ima
Tör Istenhez a magas ég fele,
E nagy napért, hogy adta ezt nekünk,
Dicséret és örök hála neki,
Enyészetszél dulhat, dühönghet már,
Szabad hazánk az meg nem döntheti.

Rém sötét volt, csillag se ragyogott,
Kézen bilincs s ajkunkon a lakat,
Bűn volt akkor magyarnak születni,
Rab az eszme, tilos a gondolat.
Sok millió görnyedt derekával
Szolgasága nehéz terhét hordta,
Csak az, aki hizelgővé süllyedt
Élt örömben, annak volt jó sorsa.

Hullt a sok könny, számlálták az égben,
Mindenik csepp bosszuért kiáltott,
És e napon szivek mozdultak meg,
S összetörve széthulltak a láncok.
A bilincsből kardot kovácsoltak,
Ifju, öreg azt vette kezébe,
„Hogy szabad lesz, szolga soha többé“.
Igy esküdött az Isten nevére.

S akit eddig porban meg se láttak,
A magyar nép óriássá nőtt fel,
Szent küzdelme hatalmassá tette,
Sikerrel szállt szembe az erőssel.
Megmutatott erejét csodálta
A fél világ, s becsülte, tisztelte,
A magyar név ismert lett mindenhol
S újra szabad Árpád rab nemzete.

Szép március te hoztad ezt elő,
Lágy fuvalmad törte fel a jeget,
S hatvan évnek sűrű, nagy fátyolát
Föllebenti hálás emlékezet.
Egy nemzetnek szive dobbanása
Imádságban kiáltja az égre :
Hogy ezt adtad, magyarok Istene,
Légy örökkön áldva áldott érte.

MÁRCIUSI DAL.

Elmult a tél, újra itt a tavasz,
Egész határ újra éledez,
Messzeföldről a vándormadarak
Ujra jönnek, újra élet lesz.
A természet örök törvénye ez :
Zord tél után jön a kikelet,
Mégis szívünk nem érez ébredést,
Ujra élnünk nekünk nem lehet.

Serked a fű, felvette a határ
A reménység biztató színét,
Nem mondhatja néki a zsarnokság ;
Hagyd el e színt, válassz feketét,
Csak bennünket akar kényszeríteni,
Hogy elhagyjuk azt a hármasszínt,
Melyért ömlött annyi honfi vére,
Mely bennünket becsületre int.

Fent a légben szállnak a madárkák,
Énekelnek vidám éneket,
Boldogok ők, nem tiltja vad önkény
Elmondani, amit érzenek.
Hej, de nekünk, pedig van panaszunk,
Elmondani másnak nem szabad,
Az a magyar, ami ezelőtt volt,
Bilincsbe vert, megalázott rab.

Daloljatok kis madarak ott fenn,
Szabadságdalt szépen, lelkesen,
Hadd érezze meg a magyar nemzet,
Hogy neki is ébredés leszén.
Tanuljon meg bizni a jövőben,
Hogy sokáig ez így nem mehet,
Mert a természet törvénye az, hogy
Zord tél után jön a kikelet.

NINCSEN SZEBB TEMETŐ . . .

Nincsen szebb temető, mint a csata helye,
Nyiló, szép tavaszon virággal van telve.
Elhullt vércsepp helyén vérpiros virágok,
Záporeső helyett honfi könny hull rájuk.

Nincsen szebb temető, mint a csata helye,
Ott mondja énekét nótás fülemile,
S nótás fülemile sohse dalol másról,
Csak nyugvó hősökrol, csak a szabadságról.

Nincsen szebb temető, mint a csata helye,
Aki csak arra jár, kalapját emelve
Küld egy imádságot Istenhez az égbe :
A szentelt hantokon legyen áldás, béke.

KOSSUTH.*

Zemplén szülött, hazánknak nagy fia,
Megjöttél hát, nem vártunk hiába ?
Im, ahonnan szavad zengett egykor,
Üdvözöl most az ős megyeháza.
Itt csendült meg először ajkadnak
Milliók lelkét lángragyujtó hangja,
Innen mentél felhívni nemzeted
Szabadságért élet-halál harcra.

Elmentél, de mégis velünk voltál,
Megértettük mi is üzeneted,
Itt állnak most előtted ősz fejjel,
Kik szavadra tűzbe, harcba mentek.
Itt állanak s tanuságot tesznek :
Azért, hogy áll Buda s él e nemzet,
Hogy a sirja nincs még letaposva,
Téged illet a hála s köszönet.

* A sátoraljaujhelyi Kossuth szobor leleplezése alkalmára.

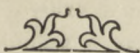
Velünk voltál, hisz áldott neveddel
Ment az ifjú a halál elébe,
Neved mondta s meghalt könnyű szívvél
Csatában, ha gyilkos golyó érte.
S hogyha jött a szomorú hír, itthon
Nem siratta özvegy édesanyja,
Hanem büszkén viselte fájdalmát,
Hisz Te hívtad a szabadságharcba.

Velünk voltál akkor is, amidőn
Ránk borult a sűrű, nagy éjszaka,
Mikor egymást csak titkon biztattuk :
Lesz még ünnep, megvirrad valaha !
Szentigéret képében élt a hit :
Bár a sorsunk most porba alázott,
Tűrj nemzetem, megjön Kossuth egyszer,
Üzenni fog, bizonyly meglátod !

Velünk voltál s itt maradsz örökre,
Hazajöttél, honnan elindultál,
Áldott az út, melyen haladt lépted,
Szent a pálya, melyet megfutottál !
Itt maradsz most, hogy biztass, erősíts,
Hogy ne féljünk majd, ha üt az óra
S ha tán szívünk ingadoznék s félne,
Nézzünk Reád, nézzünk e szoborra !

Akkor aztán ez lelkesít minket,
Egybefűz az igaz honszeretetet,
Egyek leszünk s hisszük, hogy hazánkon
Győzedelmet a pokol sem vehet.

A zászlódat diadalra visszük,
Hivek leszünk nevedhez, esküszünk,
S bizunk: egykor szabad lesz még honunk,
Nagy és dicső, most árva nemzetünk.

LÉSZEN E MÉG . . .

Lészen e még harca a magyarnak,
Megpezdül e még a szittyá vér,
Fujó paripák fognak e száguldni,
Merre kerül el a harci tér.
A lobogó fog e még lengeni,
Hallom e kard csattogását,
Ágyuk hangját, szuronyok csengését
Nagyidőknek látom e mását?

Én Istenem mutasd meg azt nékem,
Váltsd valóra régi álmomat,
Trónok romját hadd lássam meg egyszer
S hogyan vész el a hitvány, zsarnok had.
Gyáva éltem hadd dobhassam oda
Győzedelmes szabadság tüzébe,
Rakjunk máglyát letört koronákból
Hogy lángja a magas eget érje.

Égjen el mind, hamva se maradjon,
Pusztuljon el átkozott emléke,
Hogy oly ember is élhetett egykor
Kinek láncot verhettek kezére.

Uj dicsőség ékesitse fejét,
Uj borostyán nőjjön a magyarnak
S halált nekik, kik a magyar kézre
Tenni ismét bilincset akarnak . .

KIVÁNDORLÓK.

Az állomáson ezernyi nép
Tolongva fut, zajongva vár,
Míg a vonat éhes gyomrában
Magának egy zugot talál.

Ugy meglátszik az minden arcon
Hová űzi a végzete,
Leszáll e a más állomáson,
Vagy utazik messze, messze.

Néhány ember, jó magyar alak,
Egy kocsiba kerül velem,
Németszabta ruhájok látom
S ebből a céljok ismerem.

Mert mifelénk paraszti ember
Akkor ölt ilyet magára,
Hogyha készül uj hont keresni
A kincses Amerikába.

Száguld a vonat a sikságon,
Embereim az ablaknál,
Szinte látszik: keblük nehezül,
S ajkukról egy sóhajtás száll.

És az egyik búfelejtőnek
Nótába fog, nótát dalol,
S még el se hagyta, már a másik
Elkezdte a „Szózatot“.

Hallgatom és a könnyem pereg,
A szívem, lelkem nehezül,
Kivándorlók énekelik, hogy :
Hazádnak rendületlenül!

A MI HÁZUNK.

Van nekünk egy kicsi házunk
Lenn a faluvégen,
Ujra éled szívem, lelkem,
Hogyha néha küszöbét átlépek.

Zsindelytetős, bogárhátú,
Hófehér a falja,
Nagymesterek remekműve,
Diszmunkája nem látszik meg rajta.

Ugy tapasztották azt ki a
Falusi cigányok,
Hogy az Isten áldaná meg
Most az egyszer a kezemunkájok!

Apró szemü ablakával
A sikságra néz le,
Amerre a rónaságnak,
Zöld pázsitnak sohsem szakad vége.

Kertjében a gyümölcsfákat
A jó Isten áldja,
Hogy rakva van szakadásig
Minden ősszel valahánynak ága.

Bent a házban özvegyasszony
Imádságos szívvél
Várja, várja rossz gyermekét,
Ki jöttéről soha sincsen hirrel.

De nagynéha, ha betoppan
Váratlanul, lepve,
A mi házunk, kicsi házunk
Örömmel van s boldogsággal telve.

Kicsi házunk, fehér házunk
Az Isten megáldjon,
Bú, baj és gond környékedről,
Tájékodról messze, messze szálljon.

Özvegyasszony imádsága
Szárnyaljon az égbe,
Az Isten, ha meghallgatja,
Jól tudom, hogy engem áld meg érte.

A RÉGI LÁPON.

Tudós urak, okos emberek,
Kieszelték bölcsen a módját:
Hogy lehetne termővé tenni
A lápos, a mocsaras rónát,
Készítettek széles, nagy árkot,
Lefolyása szabad az árnak.
. . . Mit ér, hogyha nincs többé fészke
A géznek s a darumadárnak!

Eke, borona dologba fog,
Felhasítva már a televény
S a régi lápon munkaközben
Dalolgat a szántólegény.
De tudja Isten, mintha, mintha
Lelke nem volna a dalának,
. . . Tán azért, hogy nincs többé fészke
A géznek s a darumadárnak!

Remeg kalásza a buzának,
Acélos szeme érik, sárgul,
Hangos a mező nemsokára
Az aratók vidám dalátul.
Kazalba lesz rakva a kéve
Körülötte kevélyen állnak.
. . . Mit ér, hogyha nincs többé fészke
A géznek s darumadárnak!

Zugása kél hatalmas gépnek,
Hangos lesz tőle puszta, róna,
Csépele az évi termését
Régi láponak most jött lakója.
Az őslakók, az őstelkesek,
Ki tudja, mostan merre szállnak,
. . . Hisz itt nincs többé háza, fészke
A gémpnek s a darumadárnak !

Szelid alkonyon, nyári estén,
Mikor elcsendesül a falu,
Szinte várom, hogy, mint régente
Szól a gép és krugat a daru.
Vágyó lelkeknék hívására
Vizi madarak nem kiáltnak,
. . . Búsan kérdem : miért is nincs fészke
A gémpnek s a darumadárnak !

A MI KIS FALUNKBAN . . .

A mi kis falunkban ezelőtt nem régen
Boldogság lakozott alvégen, felvégen,
Virágos ablaku, nádas házak alatt
Panasz alig hangzott, könny csak néha fakadt,
Jó, paraszti népe kevéssel beérte,
Nyugalom, boldogság lett jutalma érte.

A mi kis falunkban de más világ járja,
Rá se ismerne tán, aki régen látta,
Nádfedeles házak eltűntek egy szálíg,
Cseréppel fed egyik, bádoggal a másik.
Muskátlis ablakba cifra függőnyt tettek,
Maguk is parasztból urassá vedlettek.

Hajdan a templomba cifra szűrben jártak,
S viseltek a lányok takaros pártákat,
Hire sincs a szűrnek, oda lett a párta
Kaputrokk, tunika, lakkoscipő járja,
S a templom harangja hiába hívogat,
Nem kell a templom se, ez lett az új divat.

Üres a templom, de tömve van a korcsma,
Mindennapos lett a mulatás, tivornya,
Előbb csak vasárnap, ma már minden napon
Ritka, hogy ne légyen muri, lakodalom.
Vége akkor szakad csak a mulatságnak,
Mikor egy-egy házat s telket licitálnak.

A mi kis falunkban ezelőtt nem régen
Boldogság lakozott alvégen, felvégen.
Hétköznap a mezőn, vasárnap templomba,
Utált volt közöttünk a korhely, a lomha.
Cifraság nem bántott, éltünk egyszerűen,
Mit apáink hagytak, megtartottuk hűen.
Nem is kívánczolt senki más hazába,
Boldog volt a maga nádas, kis házába.

HOVÁ LETT A MAGYAR NÓTA ?

Hosszú téli estén sokszor elhallgattam,
Amint a fonóba
Késő éjjelekig szólt a magyar nóta,
Rítt a magyar nóta.

Egy szerelmes legény belesirta buját
A legszebb nótába,
S abban mondta el, hogy az, akit szeretett,
Hűtlen lett hozzája.

Ugy elsirtak rajta, úgy tudtak könnyezni,
Még az is sirt talán,
Kíról a nóta szólt, az a hűtlen szívű
Csapodár, barna lány.

Most meg, ha hallgatnám, nem tudom hallgatni,
Nincs már magyar nóta,
Tingli, tangli járja, kuplékat dalolnak
Este a fonóba.

Durva trágárságot piszokkal cifrázva,
Pirul, aki hallja,
Magam vagyok tán csak az egész faluban,
Aki sirok rajta.

Hosszú téli estén sokszor elhallgattam
Amint a fonóba
Késő éjjelekig sirt a magyar nóta
Rítt a magyar nóta . . .

MAGYAR NÓTA.

Egy városi vendéglőben
Sir, zokog a magyar nóta,
Öreg cigány húzza, húzza
Hej, de nincsen hallgatója.

Nem úgy van már, mint volt régen
A régi jó . . . Nem is volt tán
Olyan világ, mikorában
Sirva vigadtak a nótán.

Öreg cigány lesi, várja
Ha amugy tán bolondjába
Bebetödnék valaki és
Rágyujtana egy nótára.

Ő meg lassan kíséretné
Először csak halkán, csendben,
De azután kicifrázva,
Szilaj tüztől lelkesedten.

Összefolyna a nótában
Öröm, bánat, bú és vigság
Felszakgatnák a mult idők
Eltapodott, szentelt sirját.

Kuruc korból s negyvennyolcból
Fel-felzugna egy-egy nóta
Panaszolni, mi fáj nekünk
Négyszáz hosszú évek óta.

S biztatná a csüggedt kebelt :
Lesz még ünnep . . . megvirrad még,
Lesz még boldog ez a nemzet
Boru után derül az ég.

Öreg cigány keze fárad . . .
Hej, de hosszú a nótája
Muzsikál és lelke szárnya
A mult idők utját járja.

Megyegyülés, tisztujítás,
Kár, hogy kiment a divatja,
Ha még egyszer beköszöntne,
Ha még egyszer megvirradna !

Oltogatják a lámpákat,
Csöndes, kihalt lesz az utca,
Öreg cigány a nótáját
Könyes szemmel húzza, húzza.

NÁSZNAGY URAM TÁNCA.

Búsan ül az asztalfőnél
Násznagy uram egymagába',
Nyolcvan év nyomja a vállát,
Öreg már a táncolásra,
Minden tagja fáradt, reszket,
Sír felé huzza a terhe,
Ennyi évvel, ennyi bajjal
Táncrakelni, hogy is merne.

Cigány húzza . . . ejnye, ejnye,
De furcsa is a kótája,
De még furcsább, de még csunyább,
Ki hozzá a táncot járja.
Ugy keringél, forgolódik,
Miként csak a kerge birka,
Hogyha látnák az ősapák,
Megfordulnának a sirba'.

Hová lett a hires nóta,
A „toborzó“ a „vasvári“
Van e legény, aki annak
El tudná a táncát járni,
Van e cigány, ki elhuzza
Ugy, mint régen, hajdanába',
Mikor Kossuth a honvédet
Muzsikával verbuválta?

Egy vén cigány előbuvik,
És ráhuzza a verbunkost,
Hej de legény egy se akad,
Aki azt eltáncolná most.
. . . Násznagy uram vére pezsdül,
Kiáll maga a középre :
Huzd rá cigány, ki lelked van
Megfizetek néked érte !

Összeüti a bokáját,
Illesztgeti magát táncra,
Szinte megfiatalodik,
Hogy ott járja egymagába.
— Huzd rá cigány ! -- ezt kiáltja,
Melle piheg, de nem tágit,
— Huzd rá cigány a legszebbet,
Huzd rá cigány a „Vasvárit“ !

Feje szédül, el-elgyengül,
Alig bírja már a lába,
— Huzd rá cigány szilajabban,
Ez a magyar ember tánca !
Arca sápad . . . összeesik.
— Semmi, semmi, megbotlottam,
Huzd rá cigány ! — s ugy fogják fel,
Ugy viszik el onnan holtan.

KARÁCSONY ESTÉJÉN.

Karácsony estéjén . . .
Ide vetett a sors fényes palotába,
Tükörös, márványos, cifra kávéházba.
Körülöttem csupa hitnélküli ember,
Aki más családot, más otthont nem ösmer
Csak, amely összejár ebbe a tanyába
S üzi az idejét dobzódva, kártyázva.
Most a szent estén is mámoros a bortul
. . . Árva lelkem tőlük hazafelé fordul.
Haza száll, elidőz abba a kis házba,
Ahol ünnepelnek s úgy örülnek máma.
Isteni ígéret megtestesülésén,
Krisztus Urunknak az áldott születésén
Karácsony estéjén . . .

Karácsony estéjén . . .
Abban a faluban, a Tiszának partján
Megtelik minden szív hittel ez éjszakán.
S akárcsak Betlehem mezejében régen,
Angyalok serege tűnik fel az éjben.
Éneklő gyermekek anyagszívvel mondják
A kétezeréves boldogító csodát.
Minden ablak alatt felzeng most az ének :

Dicsőség az ég s föld erős Istenének,
Aki megkönyörült a föld bűnös népén
Krisztus Urunknak az áldott születésén
Karácsony estéjén . . .

Karácsony estéjén . . .
Gyermekkorom boldog, szép ideje éled
Elfeledem a bajt, mit rám rótt az élet.
Ott állok a kicsiny karácsonyfa alatt
Észre se veszem már, hogy az idő halad.
Zaj, tivornya mulik . . . Éjfél üt az óra,
Kedves emlékeim jertek bucsuzóra,
Búcsúzzunk egymástól, oh, de nem örökre,
Fölkeres egykor tán a szent est öröme,
Valamikor talán ünnepek még én
Krisztus Urunknak az áldott születésén,
Karácsony estéjén . . .

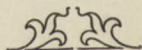

MÁSKÉP VOLT RÉGEN . . .

Máskép volt régen, réges-régen
Az én gyermekkorom idejében
Ha az est szárnyát bontogatta
Istenhez tért lelkünk gondolatja.
S csengő gyermekhang hangosan mondta,
Akárcsak a pap a templomba :
Miatyánk, ki vagy a menyben.

Máskép volt régen, réges-régen
Az én ifjúkorom idejében
Talpon lelt a hajnal sugára
Kapát, kaszát vettünk a vállra.
És mentünk először a templomba,
Mit szívünk gondolt, szánk buzgón mondta :
Miatyánk, ki vagy a mennyben.

Máskép van most minden egészen,
Mint volt ezelőtt réges-régen.
Az Istenháznak ajtaja zárva,
Gyermek és legény megy a korcsmába.
Csak egy-két öreg szól halkán, fáradtan,
Ha szívük nagynéha megdobban :
Miatyánk, ki vagy a mennyben.

FIAMHOZ.

Fiam, ha meghalok, ha majd én nem élek
S ez a nehéz élet fog beszélni véled,
Rád rak minden terhet, hogy görnyedsz alatta,
Nem lesz szivednek egy nyugodt pillanatja,
S akkor megmutatja, akkor megigéri
A világnak kincsét, csak te szolgálj néki,
Jusson az eszedbe, amit most elmondok :
Terheljenek inkább nehéz, súlyos gondok,
Csak az Isten legyen erős kővár neked,
Éljen szivedben a hit, remény, szeretet.

Szegény leszel, tudd meg, ne várj gazdagságot,
Ha igaz uton jársz : a Golgotát járod,
A gazdagság átka fel csak akkor keres,
Hogyha elalkuszod, mi szent, tiszta nemes,
Kenyered se lesz tán elég a holnapra,
Ne félj, jó az Isten, a mait megadja,
Szegénység között, mi türelemre tanít,
Ebben légy te gazdag, mert „drága kincs a hit“
Igy mondja a költő, szavát el ne feledd,
Éljen szivedben a hit, remény szeretet.

Hogyha néha aztán sok csapás nagy terhe
Szivedből egy könnyet üzne a szemedbe ;
Hogyha ez az élet örömed feldulja ;
Hogyha vágyaidnak siralom az útja,
Akkor is gyermekem ne zugolódj soha,
Csak a hitetlennek szomorú a sorsa,
Kinek Istene van, akármilyen szegény,
Nem hagyja elesni sohasem a remény.
Remény nélkül fiam boldog ki sem lehet,
Éljen szivedben a hit, remény, szeretet.

És ha a jó Isten reád tekintene,
Hogyha a nyugalmad nem bántja semmise,
Ha a mindennapi szükségesen felül
Házadba valami kevés áldás kerül :
Ne radd el, hogy abból vagyont gyűjts magadnak,
Éhezők, rongyosak, nyomorultak vannak,
S habár csak egy morzsát, ha többre nem telik;
Az Isten nevében jó szíveddel adj nekik.
Fiam, szeretetnél szebb erény nem lehet,
Éljen szivedben a hit, remény, szeretet.

ŐSZ.

Késő őszre jár az idő.
Nem ragyog a napsugár,
Szürke felhők gomolyognak
Ködbe borul a határ.
Üres lett a madárfészek,
Messze szállott lakója,
Isten tudja, merre jár a
Fecske, daru s a gólya.

Sárgulva hull a falevél,
Lombtalanok az ágak,
Minden disze oda lett a
Fűnek, fának, virágnak.
Árva csipke áll magában,
Gyászolja a szép tavaszt,
Mely elveszett mindörökre,
Bimbót többé nem fakaszt.

Egész határ oly szomorú,
Mintha talán örökre
Eltűnt volna minden disze
S vissza soha nem jönne.
Pedig a távolból üde
Buzavetés zöldellik
Látására vig örömmel
Szív és lélek megtelik.

ESTHARANGSZÓ.

Megkondult a falu harangja
A hiveket intve imára.
Kihallatszik messze a hangja
A sötét, néma éjszakába.

Van e hangokban, van valami
Ami feledtet, mi vigaszt nyujt
S amit az élet nem tud adni,
Ez a szivekben uj reményt gyujt.

Hallgatom én is és a bánat
Szivemben, mintha kevesbedne.
Halkan, csendben mondom imámat :
Miatyánk, ki vagy a menyekbe.

HALOTTAK ESTÉJÉN.

A holtak kertjében kigyulnak a gyertyák,
Zokogás váltja fel a megszokott csendet,
Korhadó fejfákról elszáll a feledés
Zöld koszoru övez mindenik keresztet.
Fényözön, sötétbú, énekszó, zokogás,
Halottak estéjén ilyen a temető,
Kinek lelke máskor zöld mezben jár, mostan
Még az is gyászosat, feketét vesz elő.

Van-e, kinek nincsen sirbadólt kedvese,
Van-e, aki sirra könnyet nem hullatott,
Aki nem lát soha jöttén csendes estnek
Lelki szemeivel egy légi alakot.
Van-e, aki mostan lelkével nem száll el
A legdrágább földre, a legszentebb sirra,
Hogy amit rejteget, szive titkos búját
Ott mostan elmondja, ott mostan elsirja?

Nagyon messze tőlem, ami temetőnkben
Van egy elhagyatott, elárvult sirhalom,
Mécses azt nem fényli, gyertya nem ragyogja,
Pusztá a fejfája, koszoru nincs azon.
Csak fent az égről hint reája egy sugárt
Halványodó csillag sápadt, gyenge fénnel,
Virágok helyet csak hervadó ősz szórja
Haldokoló fáknál hulló levelével.

Mindenik sirhantnak van hű gondozója,
Csupán ezt az egyet verte fel a giz, gaz,
Mindenik fényben, csak pusztán egy sötétlik,
Egy áll elhagyatva, édesapámé az.
Még a koldusét is van, aki ápolja
Csak, aki engemet oly nagyon szeretett:
Apám, te sirhatsz csak, egyedül csak magad,
Hogy itt elfeledett hűtelen gyermeked.

Te halovány csillag, egyedüli fényt ott,
Mond el, hogy a lelkem mostan is ott virraszt
Mond el, hogy még ma sincs behegedve a seb,
Fájó lelkem ma sem találhat még vigaszt.
S te hulló falevél, ha szállsz ott a sirra,
Mond el, hogy nincsen ő s nem lesz elfeledve,
S te őszi szellő vedd társul sóhajtásom
És sebes szárnyakon zokogva tűnj vele.

És ha ottan minden gyertyafény kialszik,
Elhervad a sirra reáhintett virág,
A keserű sóhajt nevetés váltja fel,
Ujra víg lesz ismét a gyászbadólt világ;
Te halovány csillag akkor is ott ragyogsz,
S ott leszel te lehullt, megszáradott haraszt,
Te suttogó szellő akkor is azt susogd:
Fájó lelkem mindig, örökkön ott virraszt.

AZ APÁCA.

Forradalom részeg csőcseléke
Isten ellen bősziúlt dűhvel támad,
S hol ének zeng apácák ajkáról.
Gyilkos csapat rohanja a házat.

Ur Jézusnak eljegyzett serege
Bent a házban zsolozsmát énekel.
Halálra, a Jézus szent nevéért,
Indulni kész, nyugodt, hív lélekkel.

Káromkodás, szítkozodás kívül,
Kő és golyó verdesi a falat,
Ajtó rendűl, deszkája törve hull,
Dűl be résén részeg, vad áradat.

— Glória! zeng a szentek ajkáról,
— Szabadság! — zűg e csőcselék szája,
— Uram bocsásd, nem tudják, mit tesznek, —
— Őljétek le! — száz torok kiáltja.

Kések, török rémitűn villognak,
Egy pillanat s ártatlan vére hull,
De ahol a legnagyobb a szűkség,
Közeli ottan segítségűl az Ur.

Rendes csapat rohanva tör elő,
Kardja csendül s letörve a tömeg,
Vérben fetreng s irgalomért koldul,
Ki még előbb dobálta a követ.

Nagy kórháznak száz ágyán sebesült,
Mellette sok, szelíd alak virraszt,
Vad ostromló égő fájdalmára
Apáca kér, apáca esd vigaszt.

TANITÓ SIRJÁNÁL.

Itt állok az enyészet bús helyén,
Néma fejfák, gyász sirok között,
Nézem a holtaknak birodalmát,
Hová lakni én is eljövök.

Hány sirhantra ültetett virágot
A fájó sziv és a kegyelet,
Hány sir sűppedt be s hány fejfa dőlt ki,
Melyről minden elfeledkezett.

Itt van egy sir, besűppedve, igaz,
De áll még a korhadt fejfája,
Az elmondja ki nyugszik alatta,
Kit temettek egykor alája.

Kibetűzöm, hogy mi van ráirva :
Tanító volt, ez s ez a neve.
Amig élt, egy félszázadon által
Egy falunak népét nevelte.

Jutalma volt : éltében a nyomor,
Szegény öröm, gazdag fájdalom,
Holta után ez az elfeledett
Giz-gazzal telt sűppedt sirhalom.

Vadvirágot szedek egy csomóba
Azt hintem rá árvult sirjára,
Ha ő maga nem látott virágot,
Lásson egyszer hát a fejfája.

PARASZT VAGYOK.

Paraszt vagyok, durva, barna paraszt
Milyenek a természet alkotott,
Nem tanultam kéz és cipőnyalást,
Meghajtanı térdet és homlokot.
Nem tanultam hízelgő bókokkal
Fölcifrázni, kit a szívem megvet,
Inkább járok göröngyös utakon,
Tövis között, éles kövek felett.

Paraszt vagyok abból a fajtából,
Mely honáért szívesen vérezett,
Mely jutalmul nem kapott csupán csak,
Szolgaságot, bilincsbevert kezét.
Az őszámnek minden barázdáját,
Nemcsak könny, de vércsepp is öntözzé,
De a kenyér, melyet hozott a föld,
A dús haszon sohsem volt az övé.

Paraszt vagyok azoknak utódja,
Kik e hazát csak szeretni tudták,
Akiknek e legszentebb szentséghez
Megtagadták szavát, közét, jusát.
Ősapám nem voltak kiválók,
Csak egyszerű dolgos, munkás méhek,
Egy sem hagyott késő kor fiára
Se nagy nevet, se híres emléket.

Paraszt vagyok, gőgös a fajtámra,
Bár nem hagytak címert, nevet reám,
De ott voltak Majtény, Világosíg
És itt vagyunk ma is mind, valahány,
Az ősföld más kezén, mi magunk
Zsellérei lettünk a hazának,
De itt vagyunk, itt élünk szegényen,
Mikor mások idegenbe vágynak.

Paraszt vagyok, lenézett tán nevem,
Óh de magam büszke, kevély vagyok,
És lenézlek, megvetlek titeket
Úreslelkű, világszerínt nagyok.
A szivemben mérhetlen kincseknél
Nagyobb kincset: szeretetet érzek,
Vessük latba és az Isten előtt
Én vagyok dús s ti koldus szegények.

VÉGRENDELET.

Ha meghalok, meghagyom azt jó előre,
Temessetek az eszlári temetőbe,
Boruljon rá sirhalmomra az akácfa,
Hullasson be, takarjon be a virága.

Emlékkövet ne állítson nekem senki,
Amire a véső hazug szókat metsz ki.
Rólam senki, rólam semmi ne beszéljen,
Csak az akác mondja el, hogy én is éltem.

Hogy az álmom olyan volt, mint a virága,
Nyiladozott szép tavaszi napsugárra,
S mint letarolt, puszta ága volt az éltöm,
Vágya elhullt, elveszett az őszi szélben.

Az eszlári temetőbe temessetek,
Ott találok egyedül csak nyugvó helyet.
Boruljon rá sirhalmomra az akácfa,
Hullasson be, takarjon be a virága.

ÉLHETETLEN VOLTAM . . .

Élhetetlen voltam
Egész életemben,
Ahol mindenki nyert
Ottan is vesztettem.
Jó szóért magamról
Ruhám is leoldtam,
Özvegynék, árvának,
Megszánója voltam
Siratója voltam.

Élhetetlen voltam
Egész életemben,
Elérhetlen vágyat,
Álmokat kergettem.
Eszme, elv, barátság
Megejtett rabjául,
Ennyit örököltem
Az édes apámtul
Földi boldogságul.

Élhetetlen voltam
Egész életemben,
Földi sok kincsekből
Semmit sem gyűjthettem.

Mindenkor megcsaltak
Az osztályozással,
Kiadták a részem
Egy-két virágszállal,
Egy-két jó mondással.

Élhetetlen leszek
Egész életemben,
Nem tehetek róla,
Ilyennek születtem.
Meggönnyezem mindíg,
Ahol nyomcrt látok
S megyek arra, hová
Vezetnek az álmok,
Nyilnak a virágok.

KARCSA FELŐL . . .

Karcza felől fú az őszi szellő,
Vihar tépi, de zúg, bűg az erdő,
Minden fája, minden ága zúgja,
A szívemnek tenger sok a bűja.

Szomorún szól kislelkünk harangja
Én Istenem, úgy elsírok rajta,
Az a harang, hogyha nékem szólna,
Senkím sincsen aki meggyászolna.

NÉMULJ EL LELKEM.

Némulj el lelkem bánatodban,
Ne szólj soha, ne panaszkodj,
Ne halljon tőled a nagyvilág,
Egy zokszót, vagy panaszhangot.
Azt, ami éget, ami úgy fáj,
Temesd mélyen rejtekedbe.
Fájdalmad felett itéletet,
Senki ne mondjon nevetve.

De ha magad vagy, nem lát senki,
Mint föld méhéből a patak.
Törjön elő szemednek árja,
Sird el, mitől kebled dagad.
Az eltemetett, holt remények.
Keljenek fel új életre,
Öltsön szárnyat hitednek vágya
S repülj vele messze, messze.

Repülj, repülj s higgyed, képzeljed,
Hogy a való csak rossz álom,
Igazi élet ott kezdődik,
Az ábrándszülte világon.
Ahol valóra válhat minden,
Mit alkotott a képzelet,
Hol tört reményfád ismét zöld lesz,
S ami itt bánt: feledheted.

Hidd, hogy két éltet adott neked,
Aki a szívet alkotta,
Hogy ami vérzi szíved, kebled,
Temetni elvihesd oda.
S amiért itt csak titkon epedsz,
Valóra válni nem hiszed,
Az álmokat az ábrándokat,
Test öltetni oda viszed.

Ne sirj hát lelkem, ne panaszkodj,
Van élet a rideg földön.
Csak szállj el oda képzeletben,
Hol más nem nyílik csak öröm.
Csak álmodd fényes, tündér álmod,
Mig eljön a nagy éjszaka,
S nem lesz szívednek majd éjjében
Se bánatja, se vigassza.

HA MEGHALOK . . .

Ha meghalok, ne tegyetek cifra koporsóba,
Faragjon az ács egyet, hogy ne kerüljön sokba,
Koszorut se tegyetek rá, se egyszál virágot,
Nem kell nekem semmi cécó,
Csak egyszerű temetést kívánok.

Csöndes este temessetek mélyen ásott sirba,
Fejfámra egy árva szó se, ne legyen rá írva,
Pap se mondjon imádságot, ne sirjatok értem,
Nem érdelek könnyet, hogyha
Nem adtatok, mikor jó szót kértem.

TAVASSZAL.

Szép a tavasz, tagadhatatlan,
A nyíló virág, zengő ének,
A holt szív is illattól, daltól,
Ilyenkor talán újra éled.

Én nekem mégsem ez a vágyam,
Hímes, tarka rét szemem bántja,
Ugy érzem magam, mint idegen,
Nem nekem való szép világba'.

Sárguló falomb, szálló madár,
Ködös őszi nap . . . bús életem,
Mi illünk össze, közös sorsunk
Irva egy lehullt falevelen.

NEM FÁJ A SZIVNEK . . .

Nem fáj a szívnek az, amit kikiálthat,
Nem fájdalom, ami piacra kiállhat.
Nem könny, mit szemünkben egész világ nézhet,
Nem panasz, mit ajkunk másnak elbeszélhet.

Az a könny fáj, amit titokban ejthetünk,
Csak az a fájdalom égeti a keblünk :
Amit a világnak megtudni nem szabad,
Nevetünk, — pedig a szívünk majd megszakad.

KÉT LEVÉL.

Levelet írt Szabó Pálné katona fiának :
Tegnap volt a lakodalma Horváth Boriskának,
Nagy vígság volt, jól mulattak, téged is felhoztak,
A menyasszony mondta :
Ha itthon vagy, te is milyen jól mulattál volna.

Levelet kap Szabó Pálné messze Boszniából,
Ezt betűzi, ezt olvassa abból az írásból :
. . . Ne bánkódjék az új asszony, jobb volt ez így nekünk,
Ezt üzenem néki,
Ennyit szóljon édesanyám, — a többit ő érti.

A VIRÁG ÁGNES LAKODALMA.

Hetekig beszéltek: nem lesz vigabb lagzi
Virág Ágnesénál
S évekig beszélük, hogy szomorubb sem volt,
Sem gyászosabb annál.
Hófehér ruhában a sápadt menyasszony
Ugy nézett ki éppen,
Mintha csak a sirból jött volna e földre
Látogatásképpen.

Hiába suttogott vőlegénye néki
Szerelmes szavakat,
Halavány orcája nem gyult tűzbe tőle,
Sápadt, fehér maradt,
Hiába huzta a cigány a vig nótát,
Nem volt semmi kedve,
Ugy nézett ki, mintha nem a lakodalmán,
Temetésén lenne.

Erre is, arra is suttozták, beszéltek,
Rossz a világ nyelve!
Nem maga szántából menne a legényhez,
Apja erőltette.

Addig verte volna az apja, az anyja,
Mig csak azt nem mondta,
Hogy Bartha Sándornak hűséget esküdni
Elmegy a templomba.

Állt a lagzi vigan egész éjfél tájig,
Mikor észrevették:
Nincsen semerre sem a sápadt menyasszony,
Hiába keresték.
Másnap reggel aztán megtudták, hová lett,
Hirt hoztak felőle:
Ott ahol legmélyebb a Tiszának árja,
Kifogták belőle.

A RÁKÓCZI FÁJA.

Rákóczi ültette, hát milyen lehetne ?
Olyan, hogy két század elzúgott felette !
Vihar jön, a vén fát tépi, zuzza szárnya,
S a Rákóczi fája a vihart kiállja.
Sűrű, sötét felhő gyül össze az égre
Haragszik az Isten, itt a világ vége.
Vakító villám csap a sötét felhőből,
Megrendül a föld is, hangja ha megdördül,
Mérgező nyila leüt, fellobban a lángja
S áll a nagy Rákóczi viharlátott fája.

Olyan ez a vén fa, mint Rákóczi lelke,
Meghajolni nem tud, bár az orkán verje.
Dacol egymagában ég s föld haragjával,
Áll csonka törzsével, áll letört galyjával.
Elmult századoknak egy élő emléke,
Míntha csak érezne, míntha csak beszélne.
Szellő ha öleli, levele azt zugja,
Hogy nemzetünk sebe felszakadott ujra,
S hogyha vihar tépi, míntha lelke volna,
Ugy beszél, úgy zokog, sirja, panaszolja,
Hogy a magyar megint csak labbanc, csak szolgálja.

ÖREG BASA JÁNOS.

Halódván haldoklik öreg Basa János
 Hiradó, hirt viszen róla a papjához :
 Tiszteletes uram, ha még késő nem lesz,
 Öreg Basa János testámentumot tesz.

Felköti a vén pap a kopott palástot,
 Tisztességadóan úgy megy el a házhoz,
 Hivattál : eljöttem, mi a kívánságod ?
 Megteszem, — igérem, hit alatt szolgállok.

Halódván haldoklik öreg Basa János,
 Közelebb az éghez, mintsem e világhoz.
 Halálverejtéke homlokát kiverte,
 Fuldoklott, úgy beszélt s inkább csak lihegte :

. . . Hagyom vagyonomat az ekkléziára . . .
 De erről ne szóljon a kigyelmed szája.
 Legyen örök titok, senki meg ne sejtse,
 Más dologról legyen felettem a lecke.

Arról beszéljen majd Tiszleletes uram :
Negyvennyolcban én is honvéd huszár voltam,
Jó Rigó paripám . . . ha ülhetnék rája!
Egy utolsót sóhajt, nem mozog a szája,
Mennybe vitte lelkét Rigó paripája.

ŐSZIRÓZSÁHOZ.

I.

Ősz volt, amikor megszerettelek,
A határ már rég le volt tarolva
S a megszáradt kerti virágok közt
Nem virult más, csak az őszi rózsa.
Ilyen árva volt az életem is,
Nem volt benne soha boldog óra,
Te voltál csak reményim virága
S így lett neved: Őszirózsa.

Hányszor vágytam ama pillanatra,
Midőn karom reszketve átölel,
Mikor majd a szentegyházba lépünk
S szerelmünket lekötjük esküvel.
Kegyetlen volt mindig a sors hozzám,
Balszerencsém most se fordult jóra,
Mikor elmentem hozzátok, akkor már
Másé voltál Őszirózsa.

Fájt a lelkem ama gondolatra,
Hogy méltatlan kéz szakít le téged
S a megérdemlett boldogság helyett
Baj, szenvedés lesz az osztályrészed.

Fájt szívemnek még a gondolat is,
Hogy lesz életedben olyan óra,
Amikor majd szenvedni fogsz s szemed
Könnyet hullat Őszirózsa.

De te remélsz s gondolom : boldog vagy,
A jövő még tündéerkert előtted,
S boldogságod fényes napja mellett,
Nem látod a sötétlő felhőket.
Pedig hidd el, hogy az életfáján
Nem terem csak magában a rózsza,
Virágok közt szuró tövis is nő,
Majd érezed Őszirózsa!

Óh, de ettől óvjon az Ég téged,
Légy te boldog, teljék szived vágya,
Élted napját ne borítsa felhő,
Lépteidet a jó Isten áldja.
Én magamnak azt az egyet kérem :
Ha meghalok, majd a koporsómra
Küldj egy néhány őszirózsa szálát,
Isten veled Őszirózsa!

II.

Ugy nézek rád Őszirózsa,
Mint a napra,
Sötét földről fényes égre,
A magasba.
Te vagy a nap, én meg a hold,
Kisérgetek,
Hej, de azért utól soha
Nem érhetlek.

Nem szabad már rád se nézmem,
Az a végzet.
Ajkam néma, meg ne tudják,
Hogy mit érzek,
Csak busulok szótlan, némán,
S várva várom
Fájó szívem meggyógyító
Elmulásom.

Majd ha egyszer rám borul a
Szemfedelem,
Hogy nem leszek, nem tűnik fel
Senkinek sem.
Ha a rózsa virit, akkor
Ki látna meg
Rózsafáról lehullt, sárgult
Falevelet ?

Rózsa vagy te, illatozó
Őszirózsa,
Én a levél, melyet elfu
A szél róla.
Bár szeretnék a rózsánál
Megpihenni,
Hulló levél gyászos sorsa,
Merre a szél viszi, hordja,
Menni, menni . . .

III.

Harangszó, muzsika, esketőpap, násznép . . .
Tudom, hogy nem lehet, nem eshet meg máskép.
De látom, hogy arcod halvány s ajkad remeg,
Mig halkán suttogod az esküt: szereted.

Szép beszédet intéz majd a pap hozzátok,
Még a napsugár is játszva tekint rátok,
S te várod; a kárpit, templom rádszakadjon,
Esküszegő lettél ilyen fiatalon.

IV.

Nem ér ez a sóhajtozás semmit se,
Nem imádság muzsikaszó kell ide,
Elébem a borral töltött poharat,
Hátha talán megnyugtat.

Mit busuljak, hogy egy leányt szerettem?
Busulással nem töltöm az életem!
Nagy a világ, van még benne elég lány,
Nékem is jut akárhány.

Itt is van a korcsmárosnak szép lánya,
Szép-e, rut-e a legény, azt nem bánja,
Csak fizessen, pénzért adja a csókját,
Aki fizet, annak ad.

Tüzes bor az asztalomon, Hegyalja,
Tüzes csók ég az orcámon, lány adja,
Bortól, csóktól mégse támad jókedvem,
Bor is, csók is izetlen.

A cigányok uj nótába kezdenek,
Ráhajtom az asztalra a fejemet,
Szép lány mellett, jó bor mellett, azt hiszem,
Majd meg szakad a szívem.

V.

Te magasban vagy Őszirózsa,
Napod most van csak kelőben,
Én már közelállok a sirhoz,
Napom régen lemenőben.
Szived tiszta, szeretni vágyó,
Enyém? talán már nincsen is,
Te tudsz imádni eget, szentet,
Tőlem elfordult Isten is.

Néked illatoz virág, rózsa,
Nekem csak tövise maradt,
Te jársz derűben, fénysugárban,
Én a sötét égbolt alatt.
Téged körülvesz, körülrajong
Vidám emberek tömege,
Én élek busan, elhagyatva,
Mindenkitől elfeledve.

Hajnalhasadás az életed,
Enyém alkony, naplemente,
Csillagod ragyog fényesen fent,
Enyém csak pislog mellette.

A kék, tiszta ég mind a tiéd,
Enyém, ha borongós, sötét,
Reményfád zöldül, virágozik,
Én rég kiteptem a tövét.

Szeretnék egy imát mondani,
Ugy fáj, hogy elfelejtettem,
Szeretném megkérni az Istent :
Áldás legyen életeden.
De tán jobb is így, ha nem szólok,
Jobban megáld így az Isten,
Hiszen szavamra, aki hajtson,
Se égen, se földön nincsen.

VI.

Őszi szellő zug, bug, tördeli a fákat,
Az én árva lelkem eleped utánad,
Őszi eső hull az égből permetezve,
Rád gondolok kedves s könny gyül a szemembe.

Ha látnád a vihart, mely szívemet dulja,
Ha látnád keblemnek, mily tenger a búja,
Egy könnyet, bár titkon, de hullatnál értem,
S az is öröm volna, az is áldás nékem.

VII.

Ugy-e mondtam : beteg vagyok,
Nem sokáig élek,
Megpihenni, megnyugodni
A siromba térek.
Pedig talán nemsokára
Ködös őszi éjen,
A virasztók énekelnek
Bus éneket nékem.

Hogyha eljön majd a tavasz
S tiszta, derült égen
Feltűnnek a szép csillagok,
Nézd el úgy, mint régen.
S azt a halványt, ha nem látod .
Hullass egy-két könnyet,
Hűségemért ennyit talán
Megérdemlek tőled.

VIII.

Temetőben néztem szállást magamnak,
Odamegyek, legalább nem bántanak,
Ha meghalok, megnyughatik a világ,
Ha gyom voltam, hadd nyiljék itt a virág.

Hütlen kislány a jó Isten megáldjon,
Csalfaságod a szemedre nem hányom,
Te vagy oka, hogy ilyen lett belőlem,
Hogy a világ rosszat állít felőlem.

IX.

Amerre kelsz, amerre jársz,
A jó Isten áldjon,
Rózsa nyiljék a számodra
Valamennyi ágon,
Minden fűszál harmatcseppje
Örömed ragyogja,
Bánatfelhő gyászkönyűje
Ne hulljon arcodra.

Életednek boldogságát
Semmi se zavarja,
Én is voltam, én is éltem . . .
Ne gondolj te arra.
Az a bánat, mit okoztál
Jól el van temetve,
Nem száll vissza átokképen
Soha a fejedre.

X.

Hideg ősz van, hulldogál a falevél
Hull a könnyem, hogy az enyém nem lettél,
Siratom, hogy elfeledtél engemet,
Százszor is tett esküvésed megszegted.

Vándor utra kelt a fecske s a gólya,
Isten hozzád életem megrontója.
Hogy megcsaltál, feledjük el mindketten,
Áldjon meg a megbocsátó Uristen.

XI.

Cigány, cigány, füstös cigány
A hegedűd sirjon,
Négy hurjából a fájdalom
Szivembe nyilaljon.
Szakítsa szét százdarabra,
Tépje, zuzza lelkem,
Verjen meg a magas ég is,
Hogy azt a lányt
Igazán szerettem.

Cigány, cigány, füstös cigány
A hegedűt tedd' le,
Ne cincogtasd, hogyha nem tud
Sirni a kezedbé',
Hogyha nem kél zugó vihar
A nótád hangjára,
Ha még csak egy fájó sziv se
Tud meghalni,
Meghasadni rája.

XII.

Valamikor, nem is olyan régen,
Páros csillag ragyogott az égen.
Most, ha nézem, nem ragyog már egyse,
Csillagtalan, sötét lett az este.

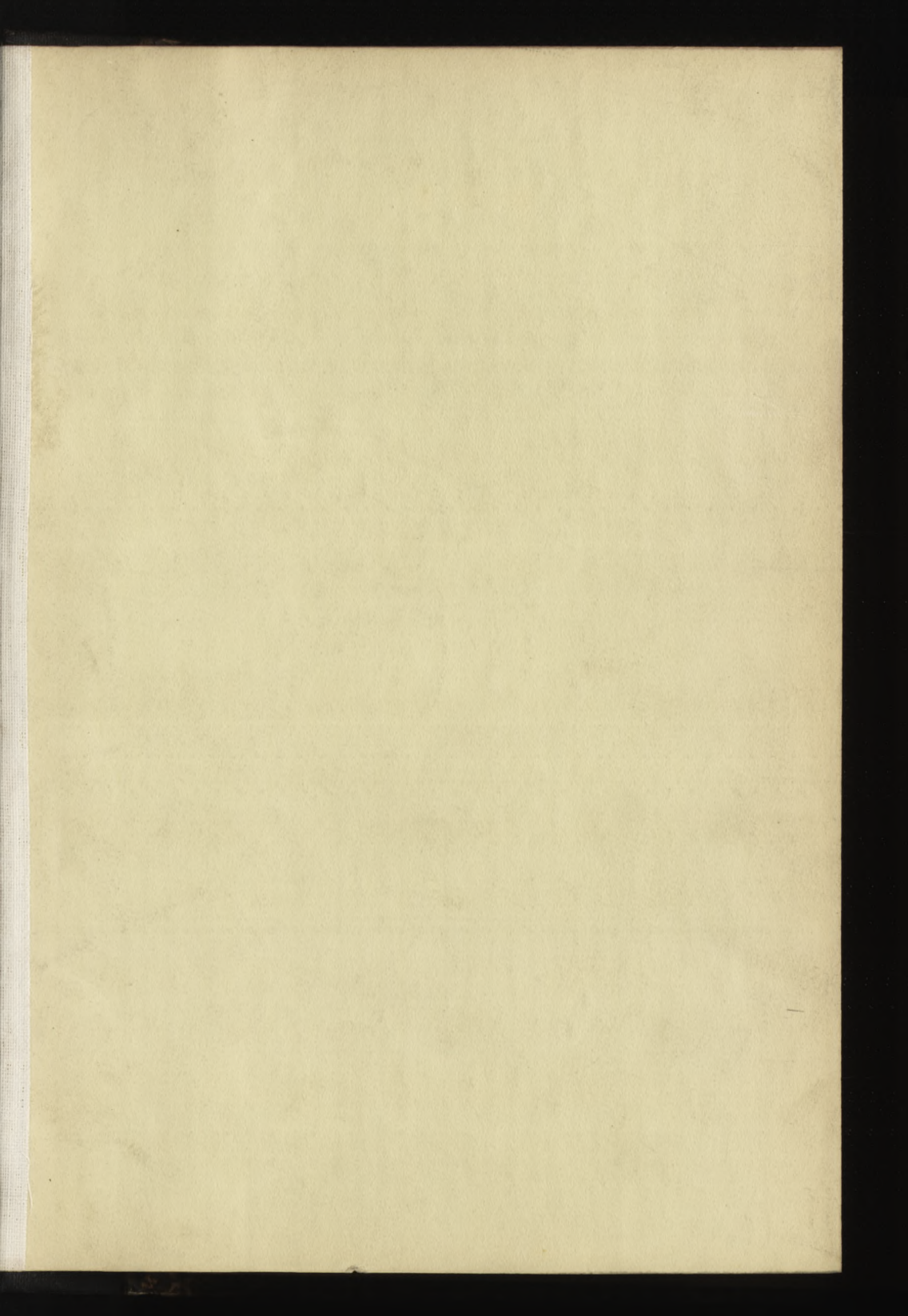
Valamikor, nem is olyan régen,
Barna kis lány szeretőm volt nékem,
Most meg árván járom a világot,
Sötét az ég, csillagot se látok.

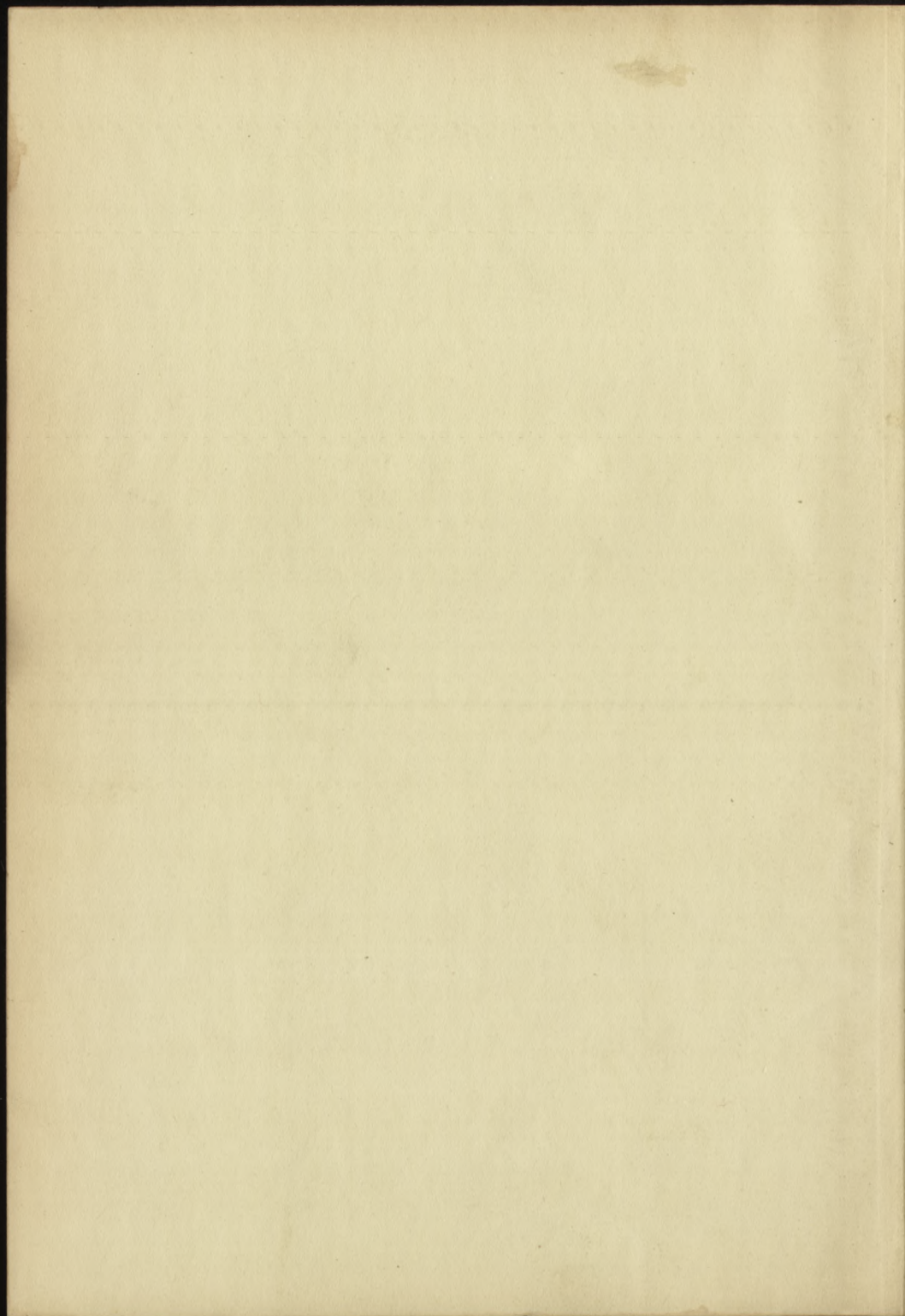

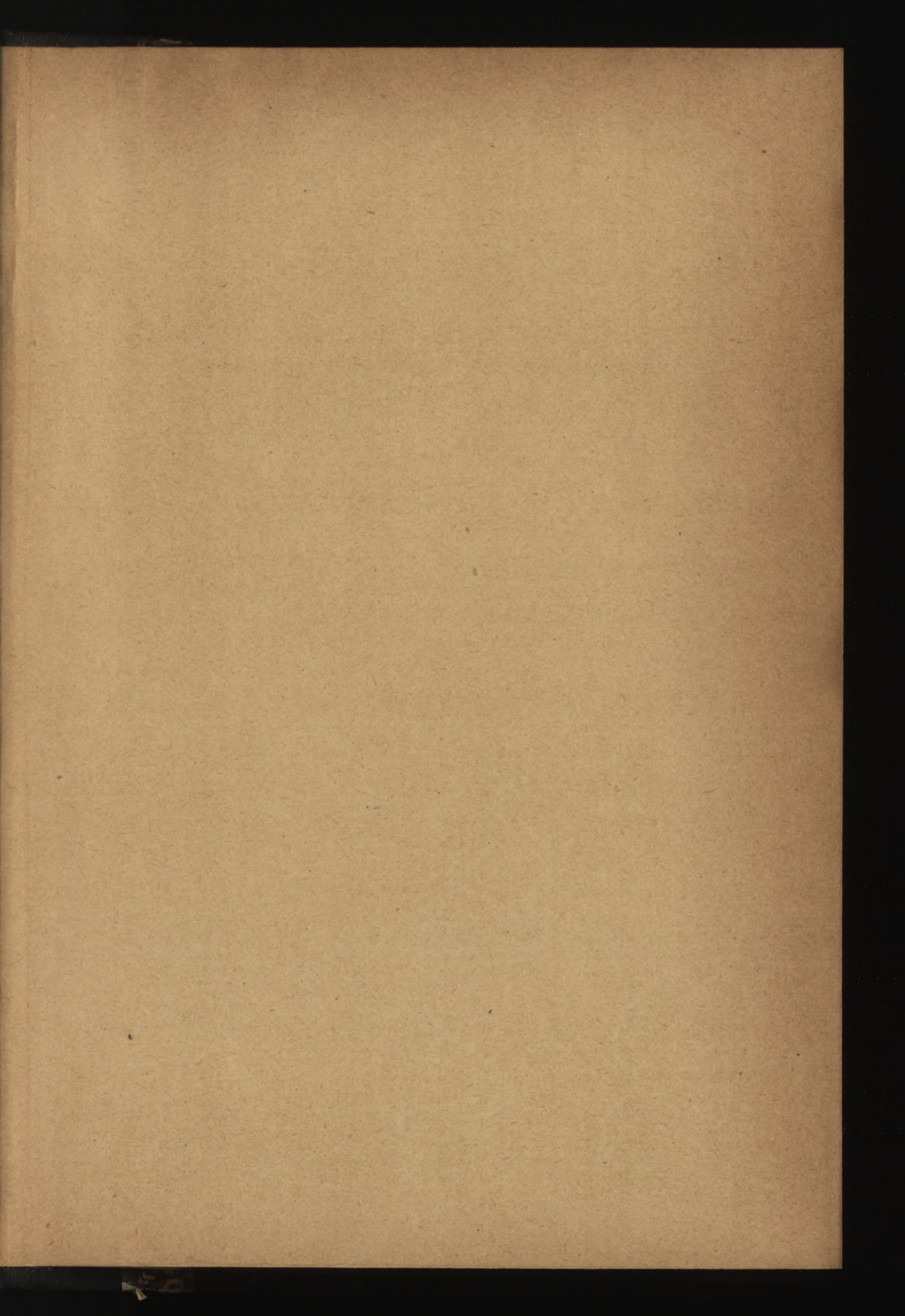
XIII.

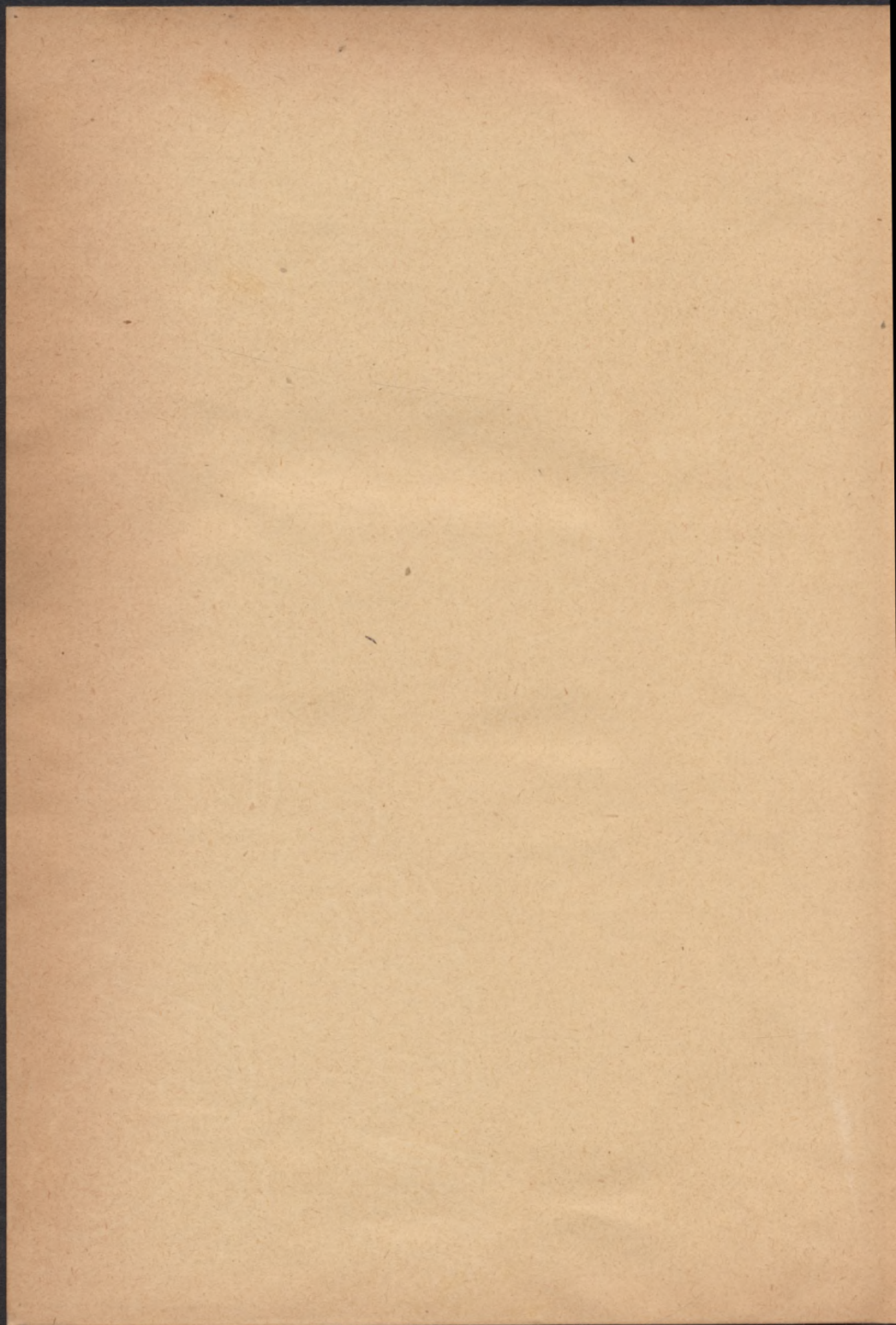
Majd, ha engem ködös őszön temetnek,
Nem hullanak, csak az akáclevelek.
Nem hull ott könny véletlen se,
Sóhajtás se rebben messze,
Majd, ha engem ködös őszön temetnek.

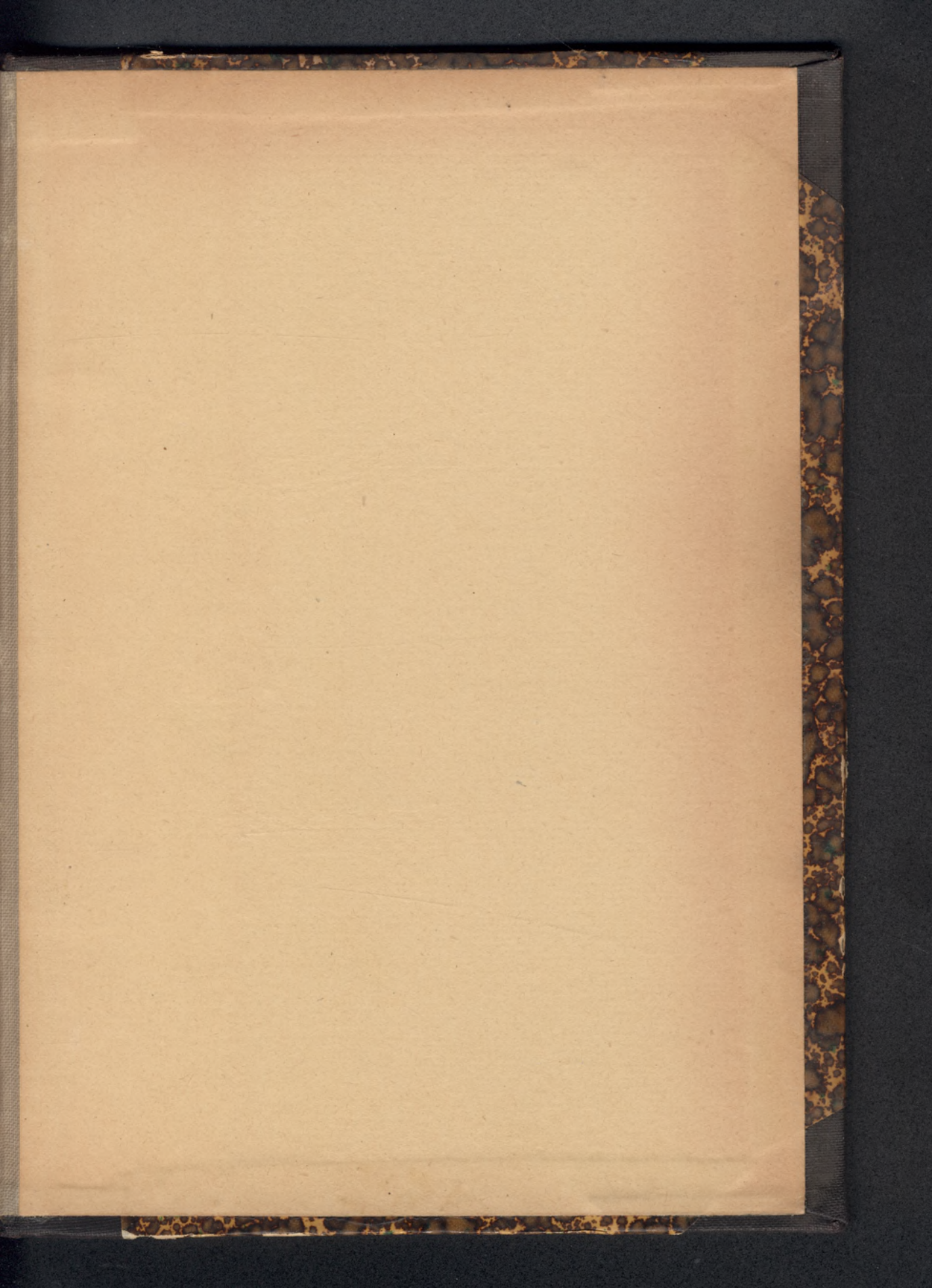
De ha virit az akácfa tavasszal,
S tele lesz a falu akác illattal,
Egy kislánynak könnye csordul,
Asztalára sirva borul,
Majd, ha virit az akácfa tavasszal.

Bagdy. . . Regi. . . mesgyen.

N. M.